

**Základní škola a mateřská škola, Pardubice – Pardubičky,
Kyjevská 25**

IČO 60159146 IZO 060159146 Bankovní spojení 9701323524/0600 Tel. 466650783

**Identifikátor RED-IZO 600096378 Email: karcol-zskyj@volny.cz
www.zs-pardubicky.cz**

Sídlo MŠ Černá za Bory, Hostovická 26, 53301 Pardubice

Tel.: 466670817, email: ms.cernazabory@seznam.cz

**ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO
PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ**

*„ Jaro, léto, podzim, zima,
ve školce je vždycky prima.“*

Platnost dokumentu: od 1. 9. 2023

Pod číslem jednacím: Č.j.MŠ ČzB/40/2023

Projednáno na pedagogické a provozní poradě v MŠ : dne 31. 8. 2023

Vypracovala : Dvorská Eliška, Dis., zástupkyně ředitele mateřské školy

Obsah:

1 Úvod.....	1
2 Identifikační údaje.....	2
2.1 <i>Mateřská škola.....</i>	<i>2</i>
2.2 <i>Základní škola.....</i>	<i>2</i>
3 Charakteristika mateřské školy.....	3
3.1 <i>Dlouhodobé cíle školy.....</i>	<i>4</i>
4 Podmínky vzdělávání.....	5
4.1 <i>Věcné podmínky.....</i>	<i>5</i>
4.2 <i>Životospráva.....</i>	<i>5</i>
4.3 <i>Psychosociální podmínky.....</i>	<i>6</i>
4.4 <i>Organizace.....</i>	<i>6</i>
4.5 <i>Řízení mateřské školy.....</i>	<i>7</i>
4.6 <i>Personální a pedagogické zajištění mateřské školy.....</i>	<i>8</i>
4.7 <i>Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.....</i>	<i>9</i>
4.8 <i>Podmínky pro vzdělávání dětí nadaných.....</i>	<i>9</i>
4.9 <i>Podmínky pro vzdělávání dětí od dvou do tří let.....</i>	<i>10</i>
4.10 <i>Spoluúčast rodičů.....</i>	<i>10</i>
4.11 <i>Spolupráce s ostatními subjekty.....</i>	<i>11</i>
4.12 <i>Informační systém mateřské školy.....</i>	<i>12</i>
5 Organizace vzdělávání.....	13
5.1 <i>Charakteristika třídy.....</i>	<i>13</i>
5.2 <i>Pravidla pro zařazování dětí do třídy- organizace vzdělávání.....</i>	<i>13</i>
5.3 <i>Souběžné působení dvou učitelů.....</i>	<i>14</i>
5.4 <i>Kritéria pro přijímání dětí do mateřské školy.....</i>	<i>14</i>
6 Charakteristika vzdělávacího programu.....	15
6.1 <i>Záměr mateřské školy.....</i>	<i>15</i>
6.2 <i>Dlouhodobé cíle vzdělávacího programu.....</i>	<i>15</i>
6.3 <i>Metody a formy vzdělávání.....</i>	<i>15</i>
6.4 <i>Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.....</i>	<i>17</i>
6.5 <i>Vzdělávání dětí nadaných.....</i>	<i>18</i>
6.6 <i>Vzdělávání dětí od dvou do tří let.....</i>	<i>18</i>
6.7 <i>Vzdělávání dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka.....</i>	<i>18</i>

7	Vzdělávací obsah.....	19
7.1	<i>Integrovaný blok : „To jsem já, kdo jsi ty a okolí kolem nás,,</i>	<i>20</i>
7.2	<i>Integrovaný blok : „Ať je léto nebo zima,v přírodě je vždycky prima,,</i>	<i>30</i>
7.3	<i>Integrovaný blok : „Hrajeme si posloucháme a ze svátků radost máme,,</i>	<i>41</i>
7.4	<i>Základní nabídka činností.....</i>	<i>49</i>
8	Doplňující projekty, programy,vzdělávací aktivity.....	61
8.1	<i>Projekty, do kterých je mateřská škola zapojena.....</i>	<i>61</i>
8.2	<i>Preventivní programy</i>	<i>62</i>
8.3	<i>Nadstandardní (doplňkové)vzdělávací aktivity hrazené zákonnými zástupci.....</i>	<i>62</i>
9	Evaluace mateřské školy.....	63
9.1	<i>Schéma evaluace.....</i>	<i>63</i>
9.2	<i>Přehled evaluace.....</i>	<i>64</i>
10	Seznam literatury.....	66
10.1	<i>Knihy.....</i>	<i>66</i>
10.2	<i>Časopisy.....</i>	<i>67</i>
10.3	<i>Internet.....</i>	<i>67</i>
11	Přílohy.....	68
11.1	<i>Psychosociální podmínky.....</i>	<i>68</i>
11.2	<i>Životospráva.....</i>	<i>68</i>
11.3	<i>ŠVP.....</i>	<i>69</i>
11.4	<i>Materiální podmínky.....</i>	<i>69</i>
11.5	<i>Řízení MŠ a pers.zabezpečení.....</i>	<i>70</i>
11.6	<i>Spolupráce s veřejností.....</i>	<i>70</i>

1 Úvod

Inspirací, při vytváření struktury našeho školního vzdělávacího programu, nám byla citace z knihy Zdeňka Matějčka :

„ Má - li se dítě vyvíjet po duševní a charakterové stránce ve zdravou a společnosti užitečnou osobnost, musí vyrůstat v prostředí stálém, citově příznivém, vřelém a přijímajícím,,

Proto se v naší mateřské škole snažíme, aby děti měly možnost prožít bezpečně, radostně a spokojeně celý den a volíme takové aktivity, které jsou pro děti zábavné, hravé a jejich věku pochopitelné.

2 Identifikační údaje

2.1 Mateřská škola

- spadá pod ZŠ Pardubice – Pardubičky, Kyjevská 25, 530 03 od 1.1.2003
- je zapsaná v rejstříku škol a školských zařízení od 1. 1. 2005
- zřizovatelem je magistrát města Pardubic – odbor komunitních služeb – oddělení školství
- je součástí příspěvkové organizace a její celý **název** je:
„ **Základní škola a mateřská škola Pardubice - Pardubičky, Kyjevská 25, 530 03,**„

Sídlo mateřské školy: Hostovická 26, Černá za Bory 533 01

Telefon: 466 670 817, 736 501 953

Webové stránky: www.mscernazabory.cz

Email: ms.cernazabory@seznam.cz

2.2 Základní škola

Ředitel základní a mateřské školy: Mgr. Jaroslav Karcol

Telefon ZŠ: 466 650 783

Webové stránky ZŠ: www.zs-pardubicky.cz

Email: karcol-zskyj@volny.cz

IČ : 60159146

3 Charakteristika mateřské školy

Celá budova původně sloužila ke vzdělávání dětí s povinnou školní docházkou. Následně došlo k celkové rekonstrukci, a tak se ze základní školy stala škola mateřská.

Jedna ze tříd základní školy byla rozšířena o prostory bývalé školní družiny a stala se z ní dětská třída a herna. Druhá třída byla proměněna na dětskou ložnici. Zcela proběhla rekonstrukce sociálního zařízení a umyvárny dětí, zčásti opravy a rekonstrukce chodby navazující na třídu a herna. Ve všech prostorách byly položeny nové podlahy – linolea, v umyvárně protiskluzová dlažba. Do oken byly instalovány horizontální a vertikální žaluzie. Ve třídě po délce jedné stěny bylo na zeď nainstalováno velké zrcadlo (nyní slouží především pro dramatickou a hudební výchovu), které bylo (je) po celé ploše pokryto ochrannou bezpečnostní fólií. Ve třídě, herně, na chodbách, v ředitelně školy byl snížen strop a nainstalovány podhledové desky. Přímo do nich byly vloženy zářivky. Vstupní atypické dveře byly nově vyrobené v dubu. Zcela nově byla renovována tělocvična. Od 1. 1. 2003 se stala mateřská škola součástí

ZŠ Pardubice - Pardubičky, Kyjevská 25., pod vedením pana ředitele Mgr. Jaroslava Karcola a provoz byl zahájen k 1. 9. 2003.

Mateřská škola zajišťuje celodenní provoz (6:30 hod. - 17:00 hod.), je jednotřídní, spíše rodinného charakteru, s rejstříkovou kapacitou 27 dětí a navštěvují ji děti od 3 let do 7 let. O vzdělávání dětí se starají tři pedagogičtí zaměstnanci a jedna školní asistentka, která pomáhá i na základní škole v Pardubičkách. Úklid mateřské školy a výdej stravy má na starost domovnice.

Budova je přízemní a nachází se v klidné části krajského města Pardubice - Černé za Bory. V jejím okolí jsou převážně panelové či rodinné domy, veřejná dětská hřiště a obchody. Nedaleko je také zastávka pro autobusy městské hromadné dopravy. V současné době je stav budovy mateřské školy uspokojivý, všechny vnitřní i vnější prostory, odpovídají hygienickým a bezpečnostním normám. Interiér je nově a moderně vybaven.

Budova je majetkem zřizovatele, který zajišťuje veškeré velké opravy. Z finančních příspěvků od ÚMO 4 - Pardubice, které jsou mateřské škole každý školní rok schváleny a přiděleny na základě žádosti, je většinou pořizován nábytek či věci potřebné na školní zahradu.

3.1 Dlouhodobé cíle školy

mateřská škola vždy bude :

- mít dobré jméno a bude synonymem kvalitní práce a nebude mít problémy s naplněním své kapacity, protože rodiče se svými dětmi za ní půjdou i z lokality, které nejsou v její bezprostřední blízkosti
- otevřena svému okolí (bude svým konáním ovlivňovat veřejnost, ale zároveň se nebude uzavírat před vlivy z venku)
- skýtat příjemné prostředí, jak pro děti, rodiče, tak i pro zaměstnance, bude moderně vybavena, s dostatečným množstvím pomůcek a hraček odpovídajících současným normám a trendům předškolního vzdělávání
 - mateřskou školou, kde pracují pedagogové schopni samostatné práce, které se neustále vzdělávají, vytvářejí prostředí, v němž mohou děti s pocitem bezpečí nerušeně zkoumat okolní svět, objevovat vnitřní taje svých emocí a bádát v oblasti mezilidských vztahů. Pedagogové se také aktivně podílejí na realizaci projektů, a přicházejí s návrhy na řešení problémů, respektují individualitu dětí, jsou jejich společníky, ochránci, dokážou proniknout až do srdcí dětí a získat si jejich mysl a jsou jejich příkladem.
 - mateřskou školou, kde provozní pracovnice spolu s pedagogy tvoří jeden pracovní tým, kde jsou brány všechny zastoupené profese, jako stejně důležité, a kde všem pracovníkům jde o to, aby škola pracovala v zájmu dětí a jejich rodičů.

mateřskou školu budou opouštět:

- děti tělesně zdatné, spokojené, radostné, osobité, zvědavé, zdravě sebevědomé, citově bohaté s rozvíjející se fantazií, zájmy a nadáním
- děti, které budou mít zvládnuty, podle svých individuálních možností, elementární vědomosti a dovednosti z nerůznějších oblastí života a budou je umět uplatnit v procesu svého dalšího rozvoje a učení, děti s chutí se učit, poznávat nové, objevovat neznámé
- děti chápající okolní svět se schopností ovlivňovat jeho dění
- děti, které měly možnost setkat se s hodnotami jako nedotknutelnost lidských práv, individuální svobody, rovnost všech lidí, soucítění, solidarita, péče o druhé, ohled na jiné, hodnotami spojenými se svým zdravím, životním prostředím a důstojnými vztahy mezi lidmi
- děti, které v rozsahu svých možností přispívají k předávání kulturního dědictví, jeho hodnot, tradic, jazyka a poznání
- děti schopné komunikovat, spolupracovat, spolupodílet se na činnostech a rozhodnutích
- děti připravené na život v multikulturní společnosti s porozuměním pro různé kulturní komunity
- děti s rozvojem sebepoznání vlastních zájmů, potřeb a možností,
- děti schopné podílet se na společném životě školy, rodiny
- děti svobodně ovlivňující životní situace s vědomím odpovědnosti za své chování a jednání

4 Podmínky vzdělávání

4.1 Věcné podmínky

Vybavení mateřské školy je účelové, kvalitní, praktické. Mateřská škola disponuje velkou třídou a hernou. Ve třídě jsou umístěny stolečky pro děti, využívané především při výtvarném či pracovním tvoření, nebo pro hru s didaktickými pomůckami. Herna je zařízena tak, aby děti mohly využívat různých koutků pro odpočinek nebo hry. Koberec, položený na zemi, umožňuje společné hry dětí s různými stavebnicemi jako je lego, lego duplo a další. Hraček a pomůcek máme pro děti dostatečné množství, průběžně nakupujeme hračky, pomůcky, materiály a mnoho doplňků potřebných k výchovně vzdělávací práci s dětmi. Snažíme se, aby tento veškerý materiál odpovídal věku dětí a byl jim dostupný. V mateřské škole se nachází také ložnice a tělocvična. Tělocvična je vybavena tělocvičným náčiním a probíhají zde nejrůznější sportovní aktivity. Samostatná ložnice a tělocvična jsou v mateřských školách již vzácností, proto jsou naší chloubou. Veškeré prostory mateřské školy jsou vyzdobeny především výrobky dětí. Podporujeme tak dětské, estetické vnímání a fantazii. Prostorná zahrada umožňuje dětem dokonalé pohybové a herní vyžití v každém ročním období.

4.1.1 Návrhy na zlepšení věcných podmínek mateřské školy

Mateřská škola není vhodně vybavena pro děti mladší tří let, proto v případě přijetí těchto dětí, by bylo potřeba koupit vhodné vybavení pro tuto věkovou kategorii.

I přesto, že máme videotelefon k otvírání vchodových dveří umístěný ve třídě mateřské školy, nemáme vždy kontrolu nad tím, kdo do budovy vchází. Stávající dveře jsou dřevěné, těžké a nedovírají se. Proto by byla vhodná výměna vchodových dveří z důvodu větší bezpečnosti.

4.2 Životospráva

Součástí mateřské školy je výdejna stravy, jídlo je dováženo 2x denně z MŠ Čtyřlístek v Pardubičkách. Dětem je poskytována plnohodnotná a vyvážená strava dle daných předpisů.

Je zachována vhodná skladba jídelníčku, jsou dodržovány technologie přípravy pokrmů a nápojů a správné plnění spotřebního koše. Od rána je zajištěn dostatečný pitný režim a to i v průběhu pobytu venku. Během celého dne mají děti možnost kdykoliv se napít. Používají své vlastní hrnečky z domova. Na výběr mají čaj, či šťávu a také vodu. Ke svačinám je většinou podáváno mléko. Mléko děti pijí z porcelánových hrnečků, které jsou součástí vybavení mateřské školy. Mezi jednotlivými podávanými pokrmy jsou dodržovány vhodné intervaly.

Děti nejsou nuceny do jídla, jsou motivovány, alespoň k ochutnání.

Pobyt venku je každodenní, jeho náplň i délka je uzpůsobena počasí (kvalita ovzduší, či jiné přírodní překážky – mráz, náledí, vítr, déšť). Náhradní činností za pobyt venku bývají tělovýchovné aktivity v tělocvičně mateřské školy. Umožňujeme dětem dostatek pohybu ve vnitřních i venkovních prostorách mateřské školy.

Respektujeme různou potřebu spánku jednotlivých dětí. Dětem, které neusnou, při čtení pohádky či poslechu relaxační hudby, jsou nabízeny klidové činnosti – především prohlížení knih nebo hra s plyšáky. Předškolní děti mají klidové činnosti u stolečků, které v sobě zahrnují předškolní přípravu.

Je zajištěn pravidelný denní režim, ale flexibilní, že umožňuje organizaci činnosti dětí v průběhu dne přizpůsobit potřebám a aktuální situaci.

K prevenci patologických jevů u dětí slouží Minimální preventivní program mateřské školy.

4.2.1 Návrhy na zlepšení životosprávy mateřské školy

Jídelníčky by měly být obměňovány, je třeba se zaměřit především na rozmanitost v pomazánkách a obecně dětských svačinkách i obědech.

4.3 Psychosociální podmínky

V září a říjnu umožňujeme nově přichozím dětem postupně se adaptovat na nové prostředí individuálním přístupem obou učitelek, a také školní asistentky. Všechny pracovnice mateřské školy vytváří dětem takové prostředí, aby zde byly spokojené, aby se cítily jistě a bezpečně. Všechny děti mají v mateřské škole stejná práva, stejné možnosti a povinnosti, osobní svoboda a volnost dětí je respektována do určitých mezí, jež jsou dané řádem vhodného a společenského chování, je neustále mít na zřeteli bezpečnost dětí, respektování daných pravidel dětmi. Počítáme s aktivní spoluúčastí dítěte při většině činností. Pedagogové se snaží o nenásilnou komunikaci s dítětem, kterou navozuje vzájemný vztah důvěry a spolupráce. Měla by převažovat pozitivní hodnocení, pochvaly, podporujeme dítě nebát se, pracovat samostatně, důvěřovat si. Děti jsou seznamovány s jasnými pravidly chování ve skupině tak, aby se ve třídách vytvořil kolektiv dobrých kamarádů, kde jsou všichni rádi. Pedagogové sledují vztahy dětí ve třídě a nenásilně je ovlivňují (prevence šikany). Vzhledem k tomu, že je mateřská škola jednotřídní, je zvýšeně brán ohled na individuální potřeby jednotlivých dětí, starší děti jsou vedené k pomoci dětem mladším, učíme děti jednotlivých věkových skupin spolu vzájemně spolupracovat, hrát si apod.

4.3.1 Návrhy na zlepšení psychosociálních podmínek mateřské školy

V oblasti psychosociálních podmínek je třeba se zaměřit cíleně především na individualizaci předškolní výchovy dle pedagogické diagnostiky dětí a to s ohledem na všechny specifické vzdělávané skupiny. Děti by měly být rozvíjeny dle individuálních potřeb a věkových schopností. Je také potřeba zařazovat činnosti k prevenci šikany a patologických jevů.

4.4 Organizace

Organizace chodu mateřské školy je zakotvena ve Školním řádu školy a ve Vnitřních organizačních a Provozních řádech mateřské školy.

Celodenní provoz je od 6.30 do 17.00 hod.

Denní režim je dostatečně pružný, umožňuje reagovat na individuální potřeby a možnosti dětí i různé změny, vyplývající např. z akcí mateřské školy. Pedagogové usilují o to, aby poměr spontánních a řízených činností byl v rovnováze. Aby děti měly dostatek času pro volnou hru, mohly ji dokončit, nebo v ní později pokračovat. V mateřské škole máme stanovená a dána pravidla společného soužití, která pro děti mají obrázkovou podobu. Obrázky jsou pověšeny ve třídě po celý školní rok tak, aby na ně děti viděly. Součástí výzdoby interiéru třídy jsou také obrázky, které jsou pro děti přínosné v dalším vzdělávání (denní režim mateřské školy, roční období, dny v týdnu atd.)

Pro realizaci plánovaných činností jsou vytvářeny vhodné materiální podmínky.

Během školního roku je také realizováno dostatek projektů, preventivních programů a vhodných celoškolních akcí.

4.4.1 Organizace dne v mateřské škole

- **6 : 30 – 8 : 30 hod.,** příchod dětí do MŠ, výtvarné a pracovní činnosti, jazykové chvílky, volné hry, individuální práce s dětmi
- **8 : 30 – 8 : 50 hod.,** úklid hraček, přivítání v ranním kruhu, krátká pohybová chvílka, logopedická cvičení, zpěv, básničky
- **8 : 50 – 9 : 10 hod.,** hygiena, dopolední svačina
- **9 : 10 – 9 : 30 hod.,** řízené nebo spontánní činnosti, soustředěná chvílka, 1 x týdně cvičení v tělocvičně
- **9 : 30 – 11 : 30 hod.,** hygiena, příprava na pobyt venku, pobyt venku
- **11 : 30 – 12 : 15 hod.,** oběd, příprava na odpolední odpočinek
- **12 : 15 – 13 : 45 hod.,** odpolední odpočinek, klidové činnosti u stolečků s předškoláky
- **13 : 45 – 14 : 15 hod.,** úprava lůžkovin, oblékání
- **14 : 15 – 14 : 45 hod.,** hygiena, svačina
- **14 : 45 – 17 : 00 hod.,** za příznivého počasí pobyt venku, pohybové hry, volné, hravé činnosti dětí

4.4.2 Návrhy na zlepšení organizačních podmínek mateřské školy

I zde bude hlavním tématem pro zkvalitnění podmínek systém plánování a hodnocení a to na všech úrovních. Na konci týdne pedagogové zhodnotí, zda došlo k rozvoji ve všech oblastech, případně pedagogové určí, na jaké činnosti bude potřeba se v následujícím týdnu zaměřit. Bude probíhat individualizované vzdělávání dětí.

4.5 Řízení mateřské školy

Povinnosti, pravomoci a úkoly zaměstnanců mateřské školy jsou stanoveny náplněmi práce.

Pracovníci se svými podněty aktivně zapojují do rozhodování o organizaci chodu školy.

Je vytvořen funkční informační systém školy.

Ředitel základní a mateřské školy je v pravidelném kontaktu se zástupkyní ředitele mateřské školy.

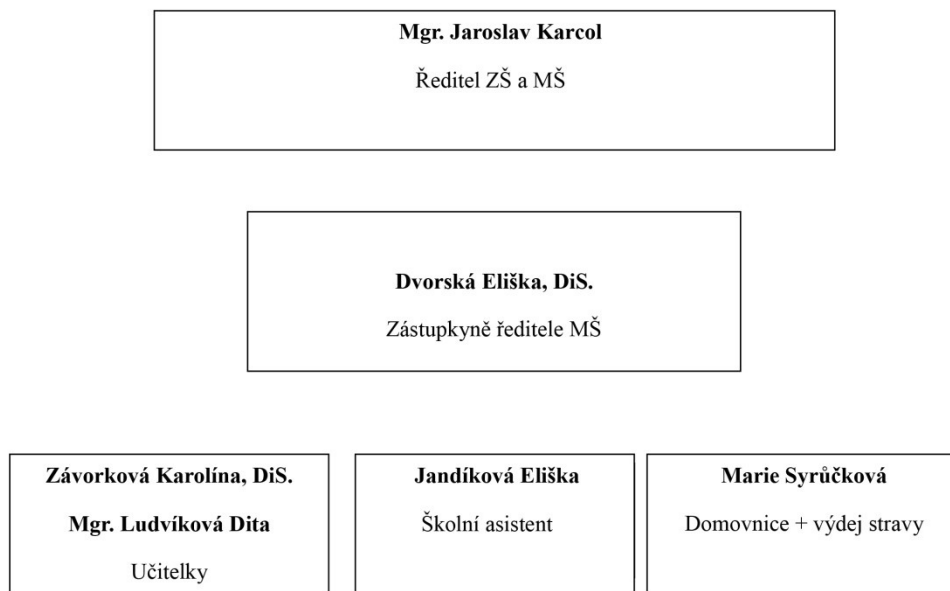
(osobní návštěvy v mateřské škole, telefonní kontakt, emailová konverzace, konzultace přes webovou aplikaci Microsoft Teams atd.).

Navštěvuje mateřskou školu a plánuje organizační záležitosti mateřské školy a vzdělávání dětí se zástupkyní ředitele mateřské školy. Kontroluje chod mateřské školy prostřednictvím hospitační činnosti, která je zaznamenávána do třídní knihy.

Za chod mateřské školy zodpovídá zástupkyně ředitele mateřské školy, která podléhá a řídí se pokyny ředitele základní a mateřské školy. Pravidelně jsou pořádány provozní a pedagogické rady, na kterých probíhá jednak hodnocení, jednak ve vzájemné spolupráci řešíme vzniklé problémy, úkoly a také dochází k plánování akcí. O mimořádných událostech informuje zástupkyně ředitele mateřské školy zaměstnance ihned. Zástupkyně ředitele mateřské školy uskutečňuje plánované hospitace jak v oblasti výchovně vzdělávací, tak i provozní. Na konci školního roku tvoří celkovou evaluaci. Hodnotí práci všech zaměstnankyň, pozitivně je motivuje. Podporuje týmovou práci. Při vedení zaměstnanců se snaží vytvářet

ovzduší vzájemné důvěry, zapojuje ostatní do organizačních činností, ponechává jim dostatek pravomocí a respektuje jejich názor.

4.5.1 Organizační schéma školy

4.5.2 Návrhy na zlepšení řízení mateřské školy

Pokud to epidemiologická situace dovolí, volit více setkání s pedagogy základní školy v Pardubičkách. Více konzultací o rozvoji dětí a jejich schopnostech.

4.6 Personální a pedagogické zajištění mateřské školy

V mateřské škole pracuje zástupkyně ředitele MŠ, dvě paní učitelky, školní asistentka a paní školnice, která má na starost i přípravu a výdej stravy. Všichni zaměstnanci jednají, chovají se a pracují profesionálním způsobem. Na výchově a vzdělávání dětí se podílejí i nepedagogičtí zaměstnanci. Všichni pracují jako tým, vzájemně si pomáhají, neprodleně a flexibilně řeší vzniklé překážky v práci (zastupování, ...)

Pedagogické pracovnice splňují odbornou kvalifikaci. Vzdělávají se prostřednictvím vzdělávacích seminářů, a také formou samostudia.

Služby pedagogů a šk. asistentky jsou organizovány tak, aby byla zajištěna optimální pedagogická péče. Využíváme i souběžné působení dvou pedagogů ve třídě při organizačně náročnějších částech dne.

Specializované služby jsou zajišťovány specializovanými odborníky (logopedická depistáž, zrakový screening apod.).

4.6.1 Návrhy na zlepšení personálního a pedagogického zajištění mateřské školy

V následujícím roce se mateřská škola opět zapojí do projektu financovaného EU – „Zlepšení a zvýšení kvality výuky,, (šablony III) kde bude jednou z oblastí rozvoje mateřské školy opět personální opora –

školní asistent, protože se tato pozice v mateřské škole již velmi osvědčila. Rádi bychom do budoucna, pokud bude možnost mít školního asistenta i na dopolední činnost.

4.7 Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

Podmínky pro vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními stanovuje školský zákon a vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Vhodné podmínky naše mateřská škola zajistí těmito způsoby:

- včasná pedagogická diagnostika, která je podstatná pro další práci s dítětem
- vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami na základě tzv. podpůrných opatření (individuální vzdělávací plán, snížený počet dětí ve třídě, speciální pomůcky, speciálně pedagogická péče, asistent pedagoga), která doporučí školské poradenské zařízení (speciálně pedagogické centrum-SPC či pedagogicko-psychologická poradna – PPP)
- vzdělávání dle Školního vzdělávacího programu mateřské školy
- spolupráce na nápravě obtíží s rodiči (individuální konzultace,názorná ukázka, jak s dítětem pracovat,doporučení odborné literatury atd.)
- spolupráce na nápravě obtíží se školskými poradenskými zařízeními a dalšími odborníky – např. konzultace, nácviky, besedy, sledování vývoje, doporučení k dalšímu postupu ve vzdělávání, příležitost uplatnit nadání, speciální a rozvíjející programy
- prostorové a materiální vybavení odpovídající specifickým potřebám dětí
- vhodné semináře a další vzdělávání s tímto zaměřením pro pedagogické zaměstnance
- speciální pedagogické metody práce (např. terapeutické a zájmové programy)
- vlastní tempo práce a výběr činností podle zájmu či potřeby dítěte

4.8 Podmínky pro vzdělávání dětí nadaných

Podmínky vzdělávání u dětí nadaných a mimořádně nadaných po konzultaci s rodiči a školského poradenského zařízení vychází ze stejných principů, jak je uvedeno v odstavci výše, jelikož i děti nadané se řadí do skupiny dětí se SVP a postup při pomoci dítěti nadanému je rovněž odpovídající.

Vhodné podmínky naše mateřská škola zajistí těmito způsoby:

- včasná pedagogická diagnostika, která je podstatná pro další práci s dítětem
- vzdělávání dětí nadaných na základě tzv. podpůrných opatření (individuální vzdělávací plán, speciální pomůcky atd.), která doporučí školské poradenské zařízení
- vzdělávání dle Školního vzdělávacího programu mateřské školy

- spolupráce s rodiči (poskytnutí informací k výběru vhodné základní školy, poskytnutí informací k domácí příprava atd.)
- spolupráce se školskými poradenskými zařízeními a dalšími odborníky – např. konzultace, nácviky, besedy, sledování vývoje, doporučení k dalšímu postupu ve vzdělávání, příležitost uplatnit nadání, speciální a rozvíjející programy
- rozvoj oblasti jejich nadání
- širší rozsah činností podle pásma jejich schopností
- stimulace rozvoje jejich potenciálu
- vlastní tempo práce a výběr činností podle zájmu či potřeby dítěte
- vhodné semináře a další vzdělávání s tímto zaměřením pro pedagogické zaměstnance

4.9 Podmínky pro vzdělávání dětí od dvou do tří let

Podmínky vzdělávání dětí od dvou do tří let zaměřují především na emoční podporu, jasná pravidla, pocit bezpečí a individuální péči. Důležitá je také vzájemná spolupráce a individuální konzultace se zákonnými zástupci dítěte.

Vhodné podmínky naše mateřská škola zajistí těmito způsoby:

- vhodné bezpečnostní podmínky
- vhodné hygienické podmínky
- vhodné psychosociální podmínky
- vhodné materiální podmínky
- vhodné personální podmínky
- vhodná životospráva, včetně stravování
- organizace vzdělávání a obsahu vzdělávání
- vzdělávání dle Školního vzdělávacího programu mateřské školy

4.9.1 Návrhy na zlepšení podmínek pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, dětí nadaných a dětí od dvou do tří let

V této oblasti je třeba se zaměřit cíleně především na individualizaci předškolní výchovy a to s ohledem na všechny specifické vzdělávané skupiny – děti nadané, děti se speciálními vzdělávacími potřebami i děti dvoutleté. Na základě podrobnější diagnostiky by měly být vytvořeny plány pro každé z dětí a všechny děti účastníci se předškolního vzdělávání by měly být rozvíjeny podle jejich individuálních potřeb a schopností.

4.10 Spoluúčast rodičů

Dlouhodobým cílem je spolupráce mateřské školy a rodiny na úrovni rovnocenného partnerství.

Vzájemná shoda a harmonie mezi rodiči a mateřskou školou by měla umožnit dítěti bohatý citový život plný nových podnětů a prožitků a zároveň mu dát pocit jistoty a bezpečí při pobytu doma i v mateřské škole.

Zaměstnanci zachovávají mlčenlivost o důvěrných informacích a řídí se směrnicí o GDPR.

4.10.1 Oblasti spolupráce

- Vzájemná vstřícnost a pozitivní komunikace mezi rodičem a zaměstnanci mateřské školy

- Snaha vyhovět konkrétním potřebám jednotlivých dětí a jejich rodičů
- Pomoc rodičům v péči o dítě poradenstvím, konzultacemi a preventivními programy
- Pravidelné informace o dění v mateřské škole či o prospívání svého dítěte formou konzultací, kterou si individuálně domluví s učitelkami
- Možnost účastnit se na tvorbě programu školy i jeho hodnocení
- Možnost nahlédnutí do pedagogické diagnostiky dítěte
- Aktivní pomoc zákonných zástupců mateřské školy
 - včasné vyplnění dotazníků, formulářů důležitých pro mateřskou školu
 - údržba školy a zahrady, poskytnutí materiálů k pracovní výchově, sponzorství - vybavení tříd, dárky dětem, donesení pomůcek k týdennímu plánu atd.

- Společné akce s rodiči :

Vítání Sv. Martina na bílém koni – soutěže, lampionový průvod, jízda na koni

Vánoční slavnost – rozsvícení vánočního stromku, zpěv koled

Jarní či velikonoční tvoření

Den Země

Besídka ke Dni matek

Zahradní slavnost – rozloučení s předškolními dětmi

4.10.2 Návrhy na zlepšení podmínek pro spoluúčast rodičů

Spolupráce s rodiči probíhá na velmi dobré úrovni. Osvědčilo se předávání důležitých informací prostřednictvím e-mailových adres rodičů, proto v tomto systému budeme i nadále pokračovat. Webové stránky mateřské školy i informace na dveřích třídy jsou dostačující a aktuální.

I nadále se budou rodičům připomínat důležité akce den předem ústně.

4.11 Spolupráce s ostatními subjekty

Veškerá spolupráce je závislá na aktuální epidemiologické situaci v České Republice

4.11.1 Spolupráce se základní školou

- Návštěva učitelek mateřské školy v 1. třídě ZŠ na začátku školního roku
 - konzultace s učitelkami o úrovni, vyspělosti a adaptabilitě dětí, které přišly do ZŠ z naší mateřské školy, připravenost na školu
- Návštěva nejstarších „předškoláků“ v 1. třídě ZŠ ještě před jejich zápisem do základní školy
 - zúčastnit se vyučovací hodiny
- Návštěva pana ředitele a budoucí paní učitelky ze ZŠ v naší mateřské škole
 - informace o dětech, které půjdou do 1. třídy po prázdninách
- Účast dětí z mateřské školy na některých akcích ZŠ a naopak.

4.11.2 Spolupráce s ostatními subjekty

- Spolupráce s jednotřídní mateřskou školou Hostovice.
 - výlety, naučné programy pro děti.
- Spolupráce se zkušenou, spolehlivou a pružnou fotografku - paní Lucii Černou
- Spolupráce s kvalifikovanými odborníky – PPP Pardubice, Městská policie Pardubice atd.

- Spolupráce velmi dobře funguje i s magistrátem města Pardubice
- Spolupráce s Úřadem městského obvodu Pardubice IV

4.11.3 Návrhy na zlepšení podmínek pro spoluúčast ostatních subjektů

Volit více setkání s žáky základní školy v Pardubičkách, mateřskou školou v Hostovicích.

4.12 Informační systém školy

4.12.1 Zaměstnanci

- mezi zaměstnanci probíhají vzájemné denní rozhovory o dětech
 - jaké činnosti se s dětmi dělaly, emoce dětí, kdo udělal pokrok, nemocnost dětí, průběžné diagnostiky atd.
- mezi zaměstnanci probíhají denní rozhovory o provozních záležitostech
 - předání informací od rodičů, platby, informace z jídelny atd.
- pedagogické a provozní porady dle Ročního plánu školy

4.12.2 Rodiče

- pro rodiče je vždy připravena Rodičovská schůzka na začátku školního roku
- pro rodiče je v šatně k dispozici informativní nástěnka
 - řady, směrnice, platby, týdenní plán, měsíční výhled témat atd.
- pro rodiče jsou k dispozici aktuální informace na dveřích do třídy
 - akce, platby, provozní informace
- důležité informace jsou rodičům zasílány emailem
- pro rodiče jsou pravidelně aktualizovány informace na webových stránkách mateřské školy
- zástupkyně mateřské školy a ostatní pedagogičtí zaměstnanci školy jsou rodičům k dispozici
 - individuální pohovory s rodiči o aktuálním dění či o výsledcích vzdělávání jejich dětí

4.12.3 Veřejnost

- pro veřejnost jsou k dispozici informace na webových stránkách mateřské školy
- mateřská škola pravidelně pořádá Den otevřených dveří
- veřejnost se také může dozvědět o aktuálním dění z mateřské školy v příspěvku v obvodním zpravodaji Pardubická čtyřka.

4.12.4 Návrhy na zlepšení podmínek pro informační systém školy

Pokud o to rodiče projeví zájem-volit více osobních konzultací v mateřské škole o rozvoji a pokrocích jejich dítěte.

Zařazovat do programu více besed pro rodiče na různá témata (vzdělávání dětí, schopnosti a dovednosti dětí dle věku a schopností atd.).

5 Organizace vzdělávání

5.1. Charakteristika třídy

Rejstříková kapacita mateřské školy je 27 dětí. Počet dětí ve třídě odpovídá požadavkům vyhlášky o předškolním zařízení a schváleným výjimkám pro daný školní rok.

Každé dítě má po celou dobu školní docházky veden osobní záznam s hodnocením dosažených dovedností podle oblastí předškolního vzdělávání. Výsledky vzdělávání jsou konzultovány se zákonnými zástupci dětí.

Pedagogové s dětmi pracují podle třídního vzdělávacího programu (dále TVP).

TVP je tvořen z podtémat jednotlivých integrovaných bloků, která jsou součástí školního vzdělávacího programu (ŠVP) a je přizpůsobený věkovému složení a dovednostem dětí.

Pedagogové zařazují různé druhy organizačních forem vzdělávání:

- frontální
- práci ve dvojicích
- samostatnou práci s dítětem
- vzdělávání v menších skupinách
- skupinové vzdělávání

5.2. Pravidla pro zařazování dětí do třídy – organizace vzdělávání

Věkové složení dětí se každoročně mění podle nově přijatých dětí.

Ve třídě máme následující věkové rozložení dětí:

- mladší děti (3-4 roky)
- starší děti (4-5 let)
- předškolní děti + děti s odkladem povinné školní docházky (5- 7 let)

5.2.1. Mladší děti

U mladších dětí rozvíjíme a upevňujeme zejména dovednosti v sebeobsluze (umět se umýt, použít WC, obléknout se a svléknout, samostatně se najíst atd.). Tyto děti se seznamují se základními pravidly soužití ve skupině a s pravidly bezpečnosti a ochrany zdraví. V činnostech se zaměřujeme na rytmizaci říkadel, lidové a jiné písničky a jednoduché pohybové aktivity. U těchto dětí podporujeme volnou hru s hračkou, která jako hmotný předmět odráží svět, motivuje činnosti dítěte, podněcuje tělesný rozvoj a připravuje dítě na společný život s ostatními. Při skupinové práci se snažíme děti rozdělovat ke starším dětem, kdy postupně starší děti vedou svým příkladem mladší děti k samostatnosti, ohleduplnosti, pomoci při úklidu.

5.2.2 Starší děti

U starších dětí se snažíme o to samé co u mladších dětí, ale navíc ještě o větší samostatnost, zodpovědnost, dodržování pravidel, aktivní zapojení do řízených činností. Dívky této věkové kategorie rády kreslí či jinak výtvarně tvoří, rozvíjejí hry s panenkami a hry v kuchyňce a obchodě. Chlapci volí plošné tvoření v prostoru herny, tvoří rádi z konstrukčních stavebnic. Spolu pak rádi hrají společenské či pohybové hry.

5.2.3 Předškolní děti a děti s odkladem ŠD

Od počátku školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne pátého roku věku, do zahájení povinné školní docházky dítěte, je předškolní vzdělávání povinné. Povinné předškolní vzdělávání má formu pravidelné denní docházky v pracovních dnech od 8.00–12.00 hodin. Povinnost není dána ve dnech školních prázdnin. U předškolních dětí a dětí s odkladem školní docházky, se snažíme o to samé co u dětí starších, a také je připravujeme systematicky na vstup do základní školy. Používáme pracovní listy, didaktické pomůcky atd.

U dětí s odkladem školní docházky se zaměřujeme na doporučení z PPP. Během celého školního roku budeme pracovat s pohádkami a příběhy, které jsou dětem blízké.

V případě, že bude nařízením nebo mimořádnými opatřeními KHS nebo MzD znemožněna osobní přítomnost většiny těchto dětí v mateřské škole, budou vzdělávány distančním způsobem. Distanční způsob vzdělávání včetně hodnocení bude probíhat nejrozličnějšími formami, a to dle technického vybavení jednotlivých dětí a dle aktuálních personálních možností školy. Bude se jednat především o zasílání materiálů prostřednictvím emailu zákonného zástupce dítěte, či zasíláním tištěných materiálů prostřednictvím České pošty. Materiály budou také zpřístupněny na webových stránkách mateřské školy. Distanční způsob vzdělávání vždy respektuje aktuální zdravotní stav a individuální podmínky konkrétních dětí.

5.3 Souběžné působení dvou učitelů

Činnosti, při kterých je ve většině tříd zajištěno souběžné působení dvou učitelů:

- pobyt venku
- oběd a nácvik samostatnosti při stravování, hygieně a sebeobsluze
- polední konzultace s rodiči
- část odpoledního odpočinku dětí
- individuální a skupinová práce v odpoledních hodinách

5.4 Kritéria pro přijímání dětí do mateřské školy

Kritéria pro přijímání dětí do mateřských škol zřizovaných statutárním městem Pardubice stanovuje ředitel základní a mateřské školy ve spolupráci se zřizovatelem v souladu s platnou legislativou. Tato kritéria se mění - upravují každý školní rok. Jsou zveřejněna na školních webových stránkách a venkovní vývěsce u branky do mateřské školy s dostatečným předstihem před přijímacím řízením. Kritéria zohledňují věk, trvalé bydliště a skutečné bydliště dítěte. Přihlíží se k již umístěnému sourozenci v zapisované mateřské škole a k přihlašování dvojčat.

6 Charakteristika vzdělávacího programu

Inspirací, při vytváření struktury našeho školního vzdělávacího programu, nám byla citace z knihy Zdeňka Matějčka :

„ Má - li se dítě vyvíjet po duševní a charakterové stránce ve zdravou a společností užitečnou osobnost, musí vyrůstat v prostředí stálém, citově příznivém, vřelém a přijímajícím,,

6.1. Záměr mateřské školy

Záměrem mateřské školy je rozvíjet každé dítě po stránce fyzické, psychické i sociální.

Vést dítě tak, aby na konci svého předškolního období bylo jedinečnou a relativně samostatnou osobností, schopnou zvládat, pokud možno aktivně a s osobním uspokojením, takové nároky života, které jsou na něj běžně kladeny a zároveň i ty, které ho v budoucnu nevyhnutelně očekávají.

Každému dítěti je poskytována pomoc a podpora v míře, kterou individuálně potřebuje, a v kvalitě, která mu vyhovuje. Každé z dětí je stimulováno, citlivě podněcováno k učení a pozitivně motivováno k vlastnímu vzdělávacímu úsilí způsobem a v míře jemu vyhovující. Dítě se tak cítí úspěšné, svým okolím uznávané a přijímané. Naše vzdělávání umožňuje vzdělávat děti společně v jedné třídě, bez ohledu na jejich rozdílné schopnosti a učební předpoklady.

6.2 Dlouhodobé cíle vzdělávacího programu

Program naší školy vychází z RVP PV. V návaznosti na obecné cíle vzdělávání formulované ve školském zákoně jsou hlavními cíli předškolního vzdělávání tyto rámcové cíle:

1. rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání
2. osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost
3. získání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost na své okolí

Realizace cílů se uskutečňuje prostřednictvím konkrétních aktivit, které jsou součástí třídních vzdělávacích plánů. V těchto jsou pak zohledněna specifika dětí s ohledem na jejich věk, potřeby a vývojové zvláštnosti.

6.3 Metody a formy vzdělávání

Při volbě forem a metod práce při vzdělávání dětí vycházíme z vývojových, fyziologických, kognitivních, sociálních, emocionálních a specifických potřeb dítěte a z věkového složení skupiny dětí ve třídě.

Mnoho z nabízených činností dětem nepředkládá hotové návody, ale umožňuje jim hledat samostatné cesty tvořivým myšlením a vlastním nápadem.

Snažíme se nabízet příležitosti, učit, jak poznávat, přemýšlet, chápat a porozumět všemu kolem sebe. Podporujeme dětskou zvědavost a potřeby, zájem objevovat a poznávat nové. Poskytujeme dětem takové vzory chování a postojů, které vybízejí k jejich nápodobě, a přejímání je za vhodné.

Při vzdělávání dětí uplatňujeme :

Formy vzdělávání:

- frontální vzdělávání - dominantní postavení pedagoga a společná práce dětí
- vzdělávání v menších skupinách - dvě a více skupin, přičemž každá má jiný úkol, ale uvnitř skupiny neprobíhá kooperace
- skupinové vzdělávání - spolupráce ve skupinách (rozdělení dětí do skupin a ve skupině probíhá spolupráce)
- práce ve dvojicích
- samostatná práce – práce jednotlivce

Metody vzdělávání:

- prožitkové a kooperativní učení - založena na přímých zážitcích dítěte, podporují dětskou zvědavost a potřebu objevovat, podněcují radost dítěte z učení, jeho zájem poznávat nové, získávat zkušenosti a ovládat další dovednosti.
- situační učení - založené na vytváření a využívání situací, které poskytují dítěti srozumitelné praktické ukázky životních souvislostí, tak, aby se dítě učilo dovednostem a poznatkům v okamžiku, kdy je potřebuje, a lépe tak chápalo jejich smysl.
- spontánní sociální učení - založené na principu přirozené nápodoby.
- spontánní učení - založeno na přirozeném toku dětských myšlenek, vlastních plánech a činnostech, které si vymýšlí dítě samo.
- řízené činnosti – založena na cílené didaktické činnosti řízené pedagogem a aktivní účasti dítěte

Při vzdělávacích činnostech dbáme o vyváženost řízených a spontánních aktivit.

6.4 Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

6.4.1 Plán pedagogické podpory - podpůrná opatření prvního stupně

Pokud i po počáteční adaptaci na mateřskou školu má dítě při vzdělávání výrazné obtíže, vyhotoví zástupkyně ředitele mateřské školy ve spolupráci s ostatními učitelkami ve třídě na základě pedagogické diagnostiky tzv. Plán pedagogické podpory (PLPP) podle Vyhlášky č. 27/2016 Sb. a seznámí s ním i s důvody pro jeho vydání zákonný zástupce dítěte. Plán pedagogické podpory se vyhotovuje bez doporučení školského poradenského zařízení. Plán je průběžně vyhodnocován konzultacemi učitelek a zákonných zástupců, případně výchovné poradkyně či psychologa. Východiskem PLPP je ŠVP. Po 3 měsících je PLPP vyhodnocen zástupkyní ředitele mateřské školy a dalšími učitelkami. Pokud nedojde k naplňování cílů, doporučí zástupkyně mateřské školy zákonným zástupcům vyhledat pomoc ve školském poradenském zařízení (ŠPZ). Než dojde ke změně podpůrných opatření, je dítě vzděláváno podle PLPP. Pokud PLPP své cíle naplňuje, pokračuje se v jeho realizaci a průběžně ho učitelky podle pokroků dítěte aktualizují. Po kontrolní pedagogické diagnostice (nejdéle do roka od vydání PLPP), pokud se zjistí, že dítě podpůrné opatření již nepotřebuje, se tato podpora ukončí písemným vyhodnocením do PLPP.

6.4.2 Individuální vzdělávací plán - podpůrná opatření druhého až pátého stupně

Jsou li pedagogové přesvědčení (a je to patrné i ped.diagnostiky či z PLPP), že by svěřené dítě mohlo mít nárok na uplatňování podpůrných opatření druhého až pátého stupně, pak spolu s ředitelem základní a mateřské školy vyzvou rodiče ke konzultaci a doporučí kontaktovat SPC nebo PPP. V případě, že se skutečnost potvrdí, je velmi důležité a pro dítě zcela nezbytné, aby zákonný zástupce poskytl potřebné informace mateřské škole a plně spolupracoval. Jedině včasná diagnostika a intervence, důsledná spolupráce mezi rodiči, dítětem a školou, povede k posunu v jeho vývoji. Účelem podpory vzdělávání dětí se SVP je plné zapojení a maximální možné využití vzdělávacího potenciálu s ohledem na individuální možnosti a schopnosti dítěte.

Podpůrná opatření druhého až pátého stupně uplatňujeme pouze s doporučením školského poradenského zařízení, kterým bývá zejména speciálně pedagogické centrum (SPC) nebo pedagogicko-psychologická poradna (PPP). Pokud ŠPZ doporučí vypracování Individuálního vzdělávací plánu (IVP), vyhotoví ho

zástupkyně ředitele mateřské školy ve spolupráci s ostatními učitelkami, zákonnými zástupci a ŠPZ nejdéle jeden měsíc po doporučení. IVP musí být schválen zákonným zástupcem. Tvorba a náplň IVP se řídí Vyhláškou č. 27/2016 Sb. Plán je průběžně vyhodnocován konzultacemi učitelek se zákonnými zástupci a poradenským zařízením. Písemné vyhodnocení probíhá jednou ročně ve spolupráci se školským poradenským zařízením. Podle potřeb dítěte je IVP průběžně aktualizován, se všemi změnami jsou seznámeni vždy i zákonní zástupci. Ukončení vzdělávání podle IVP musí doporučit školské poradenské zařízení. Ukončení je písemně zapsáno do vyhodnocení IVP. IVP může být zpracován i pro dítě mimořádně nadané. IVP směřuje k osvojování základních principů společenského soužití ve skupině dětí, pozitivního přijetí autority pedagoga a daného režimu v MŠ, ale především k maximální možné míře samostatnosti dítěte v oblasti sebeobsluhy. Další stanovení cílů (méně či více náročných) vyplývá zejména ze zhodnocení IVP (po šesti měsících), na jehož základě probíhá aktualizace IVP.

Mateřská škola případně využije snížení počtu dětí ve třídě v souladu s právními předpisy a přítomnost asistenta pedagoga ve třídě, kde se vzdělává dítě se SVP, pokud bude v doporučení SPC. Součástí doporučení bude i výčet oblastí podpořených finančními prostředky, které mateřská škola pro dítě obdrží a je povinna je do určeného termínu vyčerpat a doložit správnost jejich využití.

Se vzděláváním dětí se SVP nemá naše mateřská škola prozatím zkušenost. Jako nejobtížnější však teoreticky vnímáme včasnou diagnostiku toho, že dítě, které do MŠ vstupuje, je dítě se SVP. Rodič má povědomí o inkluzi a o možnosti vzdělávání svého dítěte v běžném školském zařízení, nikoli však o tom, že může prostřednictvím ŠPZ pro své dítě žádat podpůrná opatření.

Mnohdy nejsou zákonní zástupci dítěte schopni uvědomit si a připustit si, že s jejich dítětem není něco v pořádku. Včasná diagnostika je zásadní zejména v personální podpoře asistenta pedagoga.

6.5 Vzdělávání dětí nadaných

U dětí nadaných a mimořádně nadaných po konzultaci s rodiči a ŠPZ se vychází ze stejných principů, jak je uvedeno v odstavci výše, jelikož i děti nadané se řadí do skupiny dětí se SVP a postup při pomoci dítěti nadanému je rovněž odpovídající. Sestaven je buď PLPP nebo IVP, na jejichž základě je dítě vzděláváno.

Se vzděláváním dětí nadaných nemá naše mateřská škola prozatím zkušenost. Pokud se zdá být v některé oblasti dítě výjimečné, je mu věnována pozornost ve smyslu poskytování odpovídajících činností a úkolů, které jsou pro dítě atraktivní. Zároveň však podporujeme i rozvoj ostatních oblastí a osobnostních rysů dítěte.

6.6 Vzdělávání dětí od dvou do tří let

Při vzdělávání dítěte od dvou do tří let je v mateřské škole důležité podnětné prostředí, a také utváření správných celoživotních návyků a respektování pravidel a norem.

U těchto dětí je důležité reagovat na vývojová specifika, individuální potřeby, zájmy a možnosti dítěte. Je nutné zajistit vhodné materiální a organizační podmínky.

Se vzděláváním dětí od dvou do tří let nemá naše mateřská škola prozatím zkušenost.

Jako překážku v poskytování vhodného vzdělávání těchto dětí vnímáme smíšenou třídu, jelikož dítě ve věku od dvou do tří let potřebuje dostatek emoční podpory, zajištění pocitu bezpečí, více individuální péče. Mateřská škola prozatím není organizačně ani provozně zajištěna na vzdělávání těchto dětí.

6.7 Vzdělávání dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka

Dětem s nedostatečnou znalostí českého jazyka mateřská škola poskytuje jazykovou přípravu pro zajištění plynulého přechodu do základního vzdělávání v souladu s vyhláškou č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

Jazyková příprava se realizuje, pokud jsou v mateřské škole alespoň 4 cizinci v povinném předškolním vzdělávání.

Vzdělávání je rozděleno do dvou nebo více bloků (dle potřeby) v průběhu týdne.

Na základě posouzení potřeby jazykové podpory dítěte můžeme zařadit do skupiny pro jazykovou přípravu rovněž jiné děti, než jsou cizinci v povinném předškolním vzdělávání, pokud to není na újmu kvality jazykové přípravy.

Jako podpůrný materiál je využíváno Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro povinné předškolní vzdělávání

7 Vzdělávací obsah

Vzdělávací obsah představuje hlavní prostředek výchovy a vzdělávání. Jedná se o konkrétní nabídku uspořádanou do TŘÍ INTEGROVANÝCH BLOKŮ, ze kterých vyplývají DÍLČÍ TÉMATICKE BLOKY A PODTÉMATA.

Dílčí tématické bloky nemají přesné časové vymezení. Délku trvání určují na základě podmínek samy učitelky. Podtémata jsou podrobně rozpracovávána do třídních vzdělávacích plánů.

Všechny integrované bloky v sobě zahrnují :

- **charakteristiku a cíle**
- **dílčí vzdělávací cíle** předškolního vzdělávání
- **očekávané a konkretizované výstupy** předškolního vzdělávání
- **klíčové kompetence** předškolního vzdělávání
- **obecnou vzdělávací nabídku** předškolního vzdělávání

Integrované bloky nabízejí dítěti vzdělávací obsah v přirozených souvislostech, vazbách a vztazích.

Obsah dvou integrovaných bloků je uspořádán v přirozeném cyklu ročních období. Jeden integrovaný blok zahrnuje všeobecná témata.

Jedná se o vnitřně propojený celek, který zahrnuje všechny oblasti vzdělávání :

- **biologickou (dítě a jeho tělo)**
- **psychologickou (dítě a jeho psychika)**
- **interpersonální (dítě a ten druhý)**
- **sociálně-kulturní (dítě a společnost)**
- **environmentální (dítě a svět).**

Pro lepší orientaci při tvorbě třídních vzdělávacích plánů, jsou dílčí vzdělávací cíle, očekávané výstupy a konkretizované očekávané výstupy pro jednotlivé vzdělávací oblasti barevně odlišeny. Pedagog při vytváření třídního vzdělávacího plánu volí dílčí vzdělávací cíle s očekávanými a konkretizovanými výstupy

dle zvoleného podtématu a potřeb dětí. Konkrétní očekávané výstupy jsou výsledkem naplnění vzdělávacích cílů, které směřují na konci předškolního vzdělávání k základům a rozvoji těchto klíčových kompetencí:

- kompetence k učení
- kompetence k řešení problémů
- kompetence komunikativní
- kompetence sociální a personální
- kompetence činnostní a občanské

Třídní vzdělávací plány vychází z pedagogické analýzy – z pozorování, ze znalosti dětského, aktuálního rozvojového stavu. Při jejich tvorbě jsou dodržovány pedagogické zásady – přiměřenost, posloupnost z hlediska tématické i logické návaznosti.

7.1 Integrovaný blok: „To jsem já, kdo jsi ty a okolí kolem nás“

7.1.1 Charakteristika a cíle bloku

Součástí tohoto bloku je vzájemné poznávání a seznamování se s kamarády a ostatními zaměstnanci školy, vytváření a osvojování pravidel, vytváření základních hygienických návyků seznamování se s prostředím školy a jeho okolím, rozvoj interaktivních, komunikativních a hudebních dovedností, vytváření zdravých životních návyků, bezpečnost, osvojení si poznatků z různých literárních žánrů, seznámení s knihou a jejími vlastnostmi. Seznámení s různými druhy lidských povolání.

1. Hravou formou děti seznamujeme s částmi lidského těla a také s některými orgány, podporujeme dětskou, fyzickou pohodu a zdraví i rozvoj pohybových, manipulačních dovedností.
2. Děti si též osvojují poznatky o místě, ve kterém žijí. (návštěvy divadel, výstavy, historická místa ve městě), vytvářejí si poznatky o kultuře a umění a učí se mít rád místo, kde se narodily.
3. Zařazujeme činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije
 - rodina a její funkce, členové rodiny, režim dne atd.
 - mateřská škola a její prostředí, denní režim, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi.
4. Podněcujeme v dětech zájem o literaturu a knihy. Ve třídě je dětská knihovna, ke které mají děti denně přístup a podle svého zájmu si knihy vybírají, prohlíží a tím získávají poznatky z různých literárních žánrů. Čtenými příběhy vštěpujeme dětem základní pravidla lidského soužití. Jsme zapojeni do projektu Celé Česko čte dětem a pravidelně se snažíme realizovat předčítání rodičů dětem.
5. Seznamujeme děti s různými texty, jejichž prostřednictvím rozvíjíme rozumové, mravní a estetické city (encyklopedie, pohádky, bajky, verše).

6. Děti se každodenně účastní provozu na silnici, proto je velmi důležité, učit je základním prvkům

bezpečné účasti v silničním provozu a základním pravidlům poskytnutí pomoci. Také je důležité, aby věděli, co vše se skrývá pod pojmem Integrovaný záchranný systém.

7. Hravou formou děti seznamujeme s jednotlivými druhy lidských povolání.

8. Učíme děti zacházet s jednotlivými hudebními nástroji a rozvíjet v nich tak hudební cítění.

7.1.2 Dílčí tématické bloky, podtémata

Hurá do školky

- **Ve školce jsme rádi, protože jsme kamarádi!** (adaptace na prostředí mateřské školy, seznámení s pravidly společného soužití v mateřské škole, poznávání své značky, kamarádů, zaměstnanců ...)

Hádej, hádej, kde já bydlím?

- **U nás doma** (místnosti v bytě a jejich účel, starší děti - znát adresu, členové rodiny okrajově)
- **Moje rodina** (členové rodiny, vztahy, emoce člověka, ostatní příbuzní, zrození člověka)
- **Naše město** (město/vesnice, Černá za Bory Pardubice, obchody, významné budovy - divadlo, radnice, Zelená brána, zámek, zimní stadion, letiště, dostihová dráha; tématická vycházka, kulturní akce....)
- **Dopravní prostředky** (dopravní prostředky, značky, signalizace, bezpečnost; prohlídka autobusového a vlakového nádraží....)

Ve zdravém těle zdravý duch

- **Co skrývá moje tělo** (části těla, orgány a jejich funkce)
- **Týden plný zdraví** (zdravá strava, sport, vliv počasí na zdraví, ochrana před nezdravým způsobem života - kouření, drogy, alkohol, práce lékařů apod.)
- **Integrovaný záchranný systém** (policisté, záchranná služba, hasiči, besedy s odborníky na tato témata)

S knížkou do pohádky, do světa a zase zpátky

- **Police je plná knížek** (budování vztahu ke knize, návštěva knihovny, výroba své knihy)
- **Máme rádi pohádky** (seznámení s pohádkami, bajkami, dramatizace pohádek, příběhů)

Ten umí to a ten zas tohle

- **Poznáváme profese** (básničky a písničky, seznámení s různými druhy povolání, hraní divadla....)

Přírodní rytmus a řád

- **Jaro,léto,podzim, zima, to je celý rok!** (roční doby, dny v týdnu, den /noc, režim dne, jednotlivé měsíce v roce)

Malí muzikanti

- **Já nic, já muzikant** (seznámení s hudebními nástroji (tradiční i netradiční) rytmem, dramatizace, pohybem reagovat a vyjadřovat změnu tempa, rytmu, výšky, apod.)

7.1.3 Dílčí vzdělávací cíle pro integrovaný blok**Dítě a jeho tělo**

1	Uvědomění si vlastního těla
4	Osvojení si věku přiměřených praktických dovedností
6	Osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí

Dítě a jeho psychika

8	Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností - vnímání, naslouchání, porozumění - výslovnost, vytváření pojmů, vyjadřování
11	Rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
13	Posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu,radosti z objevování apod.)
17	Poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě
20	Rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat

Dítě a ten druhý

24	Seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému
26	Posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem, vytváření prosociálních postojů

Dítě a společnost

30	Poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného socio-kulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí
32	Rozvoj základních kulturně spol. postojů,návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopností projevoval se autenticky, chovat se autonomně, pro-sociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny

Dítě a svět

37	Seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije a vytváření pozitivního vztahu k němu
41	Osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy
43	Rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám

7.1.4 Očekávané + konkretizované výstupy pro integrovaný blok**Dítě a jeho tělo**

1a Pojmenovat části těla, některé orgány (i pohlavní), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem

- činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí
- mít poznatky o narození, růstu těla a jeho základních proměnách

1b Zachovávat správné držení těla

- postavit se zpříma a udržet správné držení těla po dobu vnější kontroly
- zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)

4 Zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky, zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony

- pečovat o osobní hygienu (např. používat toaletní papír, splachovací zařízení, mýt si a utírat ruce, umět používat kapesník)
- samostatně se oblékat, svlékat, obouvat, zapnout knoflíky, zipy, zavázat tkaničky
- samostatně jíst, umět používat lžici, používat příbor, nalít si nápoj
- postarat se o své osobní věci, o hračky a pomůcky
- udržovat pořádek, uklidit po sobě, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.

6 Mít povědomí o tom, co zdraví prospívá a co mu škodí, o způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem atd.)

- jak se zachovat při setkání s cizí osobou - projevovat bezpečný odstup vůči cizím osobám, chápat, kdo je cizí osoba a co nám může způsobit, čím a jak nám může ublížit
- uvědomovat si, co je nebezpečné - příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrožících při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích,) k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí

Dítě a jeho psychika

8a Správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči

- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti vedoucí k tomu, aby dítě se dítě naučilo vyslovovat všechny hlásky správně a mluvit zřetelně, gramaticky správně, v přiměřeném tempu, ovládat sílu a intonaci hlasu

8b Vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách, pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno, umět popsat situaci (skutečnou nebo dle obrázku)

- spontánní vyprávění zážitků, příběhů:
 - ze sledování filmových pohádek, zážitky z víkendu, z prázdnin apod
 - vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu
 - komentování zážitků a aktivit
- vyřizování vzkazů a zpráv
- znát většinu slov a výrazů běžně používaných z prostředí dítěte :
 - sdělit svoje jméno a příjmení, adresu
 - sdělit jména rodičů, sourozenců, kamarádů, učitelek
 - rozumět většině pojmenování, které se týkají dítěti známých předmětů, jevů

8c Porozumět slyšenému

- poslech a porozumění čtených či vyprávěných pohádek a příběhů
- poslech a porozumění filmových či divadelních pohádek a příběhů

11a Vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat, všímat si (nového, změněného, chybějícího)

- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování

11b Záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost

- smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.

11c Přemýšlet, vést jednoduché úvahy a také vyjádřit to, o čem přemýšlí a uvažuje

- chápat jednoduché souvislosti, nacházet znaky společné a rozdílné, porovnat, dle společných či rozdílných znaků (např. vybrat všechny předměty vyrobené ze dřeva), zobecňovat vybrat ovoce, zeleninu, hračky, nábytek, dopravní prostředky atd.), řešit rébusy a hádanky, řešit labyrinty (sledovat cestu)

13 Vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušenosti k učení, nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným

- projevovat zájem o nové věci, dotazovat se při neporozumění, zkoušet, experimentovat, učit se:
 - motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností
 - konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)
 - spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty
- přicházet s vlastními nápady, umět se samostatně rozhodnout v některých činnostech

17a Uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje, vyjadřovat je, rozhodovat o svých činnostech

- činnosti nejrůznějšího zaměření vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních, činnosti vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení, např. :
 - spontánní hra
 - samostatně splnit jednoduchý úkol
 - umět si poradit samostatně v běžné a opakující se situaci a cítit ze své samostatnosti uspokojení (být na ni hrdý)

17b Přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky (sebehodnocení)

- umět přijímat jak pozitivní hodnocení, tak i negativní
- v případě drobného neúspěchu ho vnímat jako přirozenou skutečnost, že se někdy něco nepodaří
- umět přijmout sdělení o případných dílčích nedostacích, být schopné se z něho poučit

20a Prožívat radost ze zvládnutého a poznaného

- činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné a radovat se, že umí :
 - např. píseň, básničku, ukazovat obrázek, předvádět taneček, postavit něco ze stavebnice, vytvořit výrobek atd.
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu

20b Uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky, rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí

- záměrně si zapamatovat a vybavit prožité příjemné i nepříjemné pocity viděné i slyšené, např.: lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání atd.
- hry na téma rodiny, přátelství apod.
- činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem) a v čem jsou si podobní

Dítě a ten druhý

24 Dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla

- činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování doma i v mateřské škole, spolupodílení se na jejich tvorbě

- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije
 - rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat)
 - mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)
- společné hry a aktivity nejrůznějšího zaměření, při kterých se děti učí chápat :
 - podstatu hry a její pravidla - hrát spravedlivě, nepodvádět, umět i prohrávat
 - dodržování pravidel

26 Chápat, že všichni lidé mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný, přijímat za své kamarády i děti a dospělé s handicapem

- chápat, že každý je jiný, jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí a že je to přirozené
- k mladšímu, slabšímu či postiženému dítěti se chovat citlivě a ohleduplně (neposmívat se mu, pomáhat mu, chránit ho)

Dítě a společnost

30a Utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách (doma, v mateřské škole i na veřejnosti), dodržovat herní pravidla

- spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě
- činnosti a aktivity směřující k poznání, jaká pravidla platí doma či na veřejnosti, aby dítě pochopilo, co je s nimi v souladu a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovalo
- chápat podstatu hry a její pravidla, dodržovat pravidla her a jiných činností, hrát spravedlivě, nepodvádět, umět i prohrávat

30b Porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých

- přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí porozumět emocím člověka a s nimi spojených projevů: pláč = smutek, smích = radost, mračit se = rozzlobený apod.

30c UVědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých, chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům

- umět rozlišovat co je společensky nežádoucí chování - vnímat co je lež, nespravedlivost, ubližování, lhostejnost, agresivita, vulgarismy
- vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se tímto nežádoucím způsobem chovají

32a Adaptovat se na život v mateřské škole

- zařazování aktivit a činností, při kterých se dítě:
 - dokáže přizpůsobit požadavkům plynoucím z prostředí školy i jeho běžným proměnám
 - snaží dodržovat základní pravidla jednání ve skupině, podílí se na nich a řídí se jimi
 - dokáže podřídit rozhodnutí skupiny
 - dokáže přizpůsobit společnému programu
 - dokáže aktivně zapojit a spolupracovat
 - snaží přijímat autoritu a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody

32b Zacházet šetrně s vlastními a cizími pomůckami, hračkami, s knížkami, věcmi denní potřeby

- každodenní tvořivé činnosti a hry dětí, při kterých dítě objevuje :
 - jakým způsobem se s hračkami a pomůckami správně zachází
 - co vše lze nebo nelze s hračkami a pomůckami dělat

Dítě a svět**37 Orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)**

- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm :
 - aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů
 - sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé

41 Uvědomit si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, mít povědomí, jak se prakticky chránit

- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit:
 - dopravní situace
 - manipulace s některými předměty a technickými přístroji
 - kontakt se zvířaty, léky, jedovatými rostlinami, chemickými látkami
 - nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy : požár, povodeň, vichřice, tornádo
- praktický nácvik bezpečného chování v nebezpečných situacích, které mohou nastat

43 Všímat si změn a dění v nejbližším okolí, porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé, přizpůsobit se a zvládnout běžně proměnlivé okolnosti doma i v mateřské škole, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti – na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.,

- činnosti a aktivity, jejichž prostřednictvím dítě poznává rozmanitost a změny v přírodě :
 - živá i neživá příroda
 - přírodní jevy a děje
 - rostliny, živočichové
 - krajina a její ráz
 - počasí, počasí - rozlišení pocitu chladu a tepla
 - ovzduší
 - střídání ročních období
- činnosti a aktivity, jejichž prostřednictvím dítě poznává rozmanitost v mateřské škole:
 - denní režim, prostředí mateřské školy - kamarádi, zaměstnanci, jednotlivé místnosti, šk. zahrada atd.
- činnosti a aktivity, jejichž prostřednictvím se seznamuje s vývojem člověka:
 - vývojové fáze člověka (mládí, stáří apod.)

7.1.5 Klíčové kompetence pro integrovaný blok

Kompetence k učení

2	Uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení
4	Klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo
5	Se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům

Kompetence k řešení problémů

8	Všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem
10	Řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost
11	Užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích

Komunikativní kompetence

16	Ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
17	Dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.
22	Dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)

Sociální a personální kompetence

25	Uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky
30	Chová se při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout
31	Je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečností

Činnostní a občanské kompetence

39	Chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky
----	---

40	Má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat
42	Si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu
44	Dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)

7.2 Integrovaný blok: „Ať je léto nebo zima, v přírodě je vždycky prima.“

7.2.1 Charakteristika a cíle bloku

Součástí tohoto bloku je poznávání využití různých druhů potravin; sklizeň, vycházky do přírody, pozorování přírody, zvířat, hlavní znaky ročních dob – vývoj, pohyb, proměny, získání základních poznatků o přírodě, vytvoření dobrého vztahu k přírodě, vnímat pestrost a význam světa přírody, poznávat skutečné děje při sklizení plodů, rozvíjení zručnosti a fantazie při tvoření z přírodních materiálů, pokusy a experimenty, příprava pokrmů a nápojů, zdokonalování jemné motoriky; pochopení toho, že lidé se různí, tolerance k odlišnostem a jedinečnostem druhých, poznávání cizího jazyka, ochota pomáhat druhým, jestliže pomoc potřebují, citlivost k živé i neživé přírodě, pocit zodpovědnosti za své chování ve vztahu k přírodě.

1. Vedeme děti k citovému prožívání bezprostředního vztahu k okolí, provádíme činnosti, které dětem přinesou konkrétní zkušenosti a vytvoří základ k reálným představám.
2. Vedeme děti k poznávání jednotlivých lidských smyslů (např. ochutnáváme ovoce či zeleninu nebo poznáváme dle specifické vůně, hmatu apod.)
3. Při výtvarných a pracovních činnostech využíváme přírodních materiálů, které příroda nabízí.
4. Seznamujeme děti s různými texty, jejichž prostřednictvím rozvíjíme rozumové, mravní a estetické city (encyklopedie, pohádky, bajky, verše).
5. Provádíme pokusy např. se sněhem a ledem, vytváříme dekorativní vzory vyšlapáváním cestiček ve sněhu, stavíme domečky z přírodnin.
6. Vedeme děti ke kultivovanému projevu (vánoční vystoupení) a k vyjadřování svých prožitků (slovně, výtvarně, pomocí hudby).
7. V mateřské škole navozujeme atmosféru jednotlivých ročních dob (výzdoba celé budovy, stolečky...), a také si povídáme o typických znacích jednotlivých období.
8. Seznamujeme se také se zvířátky. Upozorňujeme též na nebezpečí, které dětem hrozí při styku s cizími zvířaty.
9. Snažíme se navštěvovat, popř. jezdí do naší mateřské školy EKO CENTRUM PALETA. Děti se seznamují s různými tématy, např. i s programem »Třídění odpadu«, který má velký význam pro ochranu životního prostředí.
10. Povídáme si o počasí, přírodních živlech a seznamujeme děti s vodou (potok, rybník, řeka) a jejími

vlastnostmi, s tím, že lidé, zvířata i rostliny ke svému životu vodu potřebují.

11. Poznáváme prostřednictvím mapy a glóbusu zajímavá místa, živočichy i obyvatele planety.

12. Při vycházkách na louce a v lese poznávají děti různé druhy květin, trav a hmyzu. Upozorňujeme je na nebezpečí úrazu, štipnutí hmyzem, uštknutí hadem, otravy jedovatými bobulemi.

7.2.2 Dílčí tématické bloky, podtémata

Co vykouzlíl PODZIM

- **Ovoce plné vitamínů** (druhy, barvy, poznat podle vzhledu, vůně, úpravy ovoce, omývat ovoce před jídlem, význam pro zdraví, ochutnávka ovoce, vytvořit ovocný salát apod.)
- **Zeleninu jíme rádi** (druhy, barvy, poznat podle vzhledu, chuti, vůně, význam pro zdraví, ochutnávka, pohádka „O veliké Řepě“ apod.)
- **Větrík fouká, deštík lijí, všem kytičkám barvy smyje** (počasí na podzim, změny v přírodě, znaky podzimu apod., pouštění draků)
- **Draci v oblacích** (výroba a pouštění draků, seznámení s pojmem homonyma – drak na obloze/pohádkový drak)
- **Lesní království** (stromy listnaté a jehličnaté, podzimní změny stromů, jak se chovat v lese, čistota a význam lesů pro životní prostředí, plody stromů a keřů - jeřabiny, trnky, žaludy, kaštiny, šišky, šípek, ořechy, houby - jedlé, jedovaté....)
- **Za zvířátky do lesa** (lesní zvěř - srnky, zajáci, jelen, prase divoké, jezevec, ježek, liška, ptáci – kukačka, datel, sova,...)
- **Život na poli** (polní plodiny, obilí, kukuřice; zpracování a využití, př. mouka pečivo, profese - mlynář, pekař, polní stroje ...)

Co vykouzlíla ZIMA

- **Tiše, tiše, země spí, pod snížkem si sladce sní** (počasí v zimě, změny v přírodě, obrazce na oknech)
- **Zimní radovánky** (zimní sporty, olympiáda, druhy oblečení, apod.)
- **Výprava na severní pól** (zvířata na severním pólu, eskymáci)
- **Zvířátka v zimě** - domácí a hospodářská zvířata, exotická zvířata, volně žijící zvířata, rozdíly mezi jednotlivými

druhy, jak se v zimě chovají, koho z nich může zima ohrozit, jak jim můžeme v zimě

pomoci, stopy zvířat, výroba řetězů ze zeleniny pro lesní zvířátka - zdobení stromku v lese)

- **Ptáčci v zimě** (druhy ptactva, jak jim pomáháme - krmítka, krmení, hledání a určování stop ve sněhu, vytváření vlastních stop a cestíček)

Co vykouzlilo JARO

- **Sněženky se probudily, sluníčku se poklonily** (probouzející se jarní příroda – pozorování zvířat, květin, stromů, změny počasí (jarní bouřky, oteplování ..)
- **Domácí a hospodářská zvířata** (k čemu nám slouží, péče o ně, jejich obydlí, jak dělají, kdo se o ně stará atd.)
- **Mláďata domácích a hospodářských zvířat**
- **Vesmír** (přiblížit dětem vznik Země, ostatní planety, střídání dne a noci, cestování do kosmu - raketa, raketoplán, kosmonaut; vývoj života na zemské kouli - dinosauři, pračlověk ...)
- **Obyvatelé planety** (různé národnosti, rasy - barva pleti - černoch, Japonec, eskymák indián, Evropan; různé životní podmínky a prostředí, správné chápání mezilidských vztahů, pojem rasismu)
- **Živočichové planety** (ptáci, ryby, plazi, rozdílná místa výskytu - džungle, prales, poušť, moře, polární kraje,...)
- **Cesta kolem světa** (zábavnou formou procestovat všechny kontinenty světa)

Co vykouzlilo LÉTO

- **Léto plné zázraků** (počasí v létě, změny v přírodě, volné hry na školní zahradě...)
- **Louka plná jasných květů, ukazuje barvy světa** (květiny v nejbližším okolí, tvary, barvy, části rostlin, co vše potřebuje rostlina k růstu, péče o ně, vlčí mák, kopretina, zvonek chrpa, léčivé bylinky - jejich účel, apod.)
- **Život v trávě** (různé druhy hmyzu - včelky, vosy, komáři, berušky, motýlci apod.)
- **Život u vody** (zvířátka u rybníka, druhy vodních toků, poučení o bezpečnosti – koupání v rybníku či na koupalištích atd.)

- **Exotická zvířátka** (zvířátka ze zoologické zahrady, popř. z Afriky a dalších kontinentů světa)

7.2.3 Dílčí vzdělávací cíle pro integrovaný blok

Dítě a jeho tělo

5	Vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu
7	Vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů

Dítě a jeho psychika

9	Rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních a kultivovaného projevu)
12	Rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
14	Vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení
15	Osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkcích (abeceda, čísla, geometrické tvary)
16	Vytváření základů pro práci s informacemi

Dítě a ten druhý

25	Osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahu dítěte k druhým lidem
27	Rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních

Dítě a společnost

33	Vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách
36	Vytvoření základů aktivního postoje k životu, světu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj estetického vkusu, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat

Dítě a svět

38	Vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
40	Pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
42	Rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách

7.2.4 Očekávané + konkretizované výstupy pro integrovaný blok

Dítě a jeho tělo

- 5 Mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, aktivního pohybu a zdravé výživy
- znát základní zásady zdravého životního stylu (např. o pozitivních účincích pohybu a sportu, hygieny, zdravé výživy, činnosti a odpočinku, pobytu v přírodě, otužování) a o faktorech poškozujících zdraví včetně návykových látek
 - činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí
- 7 Vědomě využívat všech smyslů, pozorovat, postřehovat, všímat si
- sluchově rozlišit zvuky a tóny (např. známé melodie, akustické signály apod.)
 - rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem
 - zrakově rozlišit tvary předmětů a jiné specifické znaky (geom. tvary, barvy - odstíny, spec. znaky jako hladkost, lesk apod.)
 - rozpoznat odlišnosti v detailech (chybějící část obrázku, labyrint, puzzle, pexeso, domino)
 - zaregistrovat změny ve svém okolí (všimnout si a rozpoznat, co se změnilo např. ve třídě, na kamarádovi, na obrázku)

Dítě a jeho psychika

- 9a Formulovat otázky, odpovídat - vést rozhovor, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat, domluvit se gesty, umět naslouchat, ptát se, improvizovat
- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace
 - dodržovat pravidla konverzace a společenského kontaktu – řečovou kázeň :
 - dokázat naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah
 - učit se nová slova a aktivně je používat – ptát se na slova, kterým nerozumí
 - možné seznámení se znakovou řečí
- 9b Učit se z paměti krátké texty, vědomě si je zapamatovat a vybavit
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv
 - hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti :
 - mechanické a logické, obrazné a pojmové
- 9c Chápat slovní vtip a humor
- vyprávění humorných historek, příběhů, dětských vtipů
 - poslouchání vtipných pohádek a příběhů
- 9d Utvořit jednoduchý rým, sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech

- poznat a najít k sobě slova, která se rýmují, doplnit chybějící slovo rýmu
- různorodé činnosti umožňující dítěti rozlišovat (slyšet) začáteční a koncové slabiky, hlásky ve slovech

9e Poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma

- různorodé činnosti umožňující dítě seznámit s :
 - homonymy – slova souzvučná, ale mají jiný význam : oko – lidské/oko- na punčoše
 - synonymy – slova stejného významu : student/žák
 - antonymy – slova opačného významu : bílá/černá

12a Vyjadřovat svou představivost a fantazii a své prožitky v tvořivých činnostech i ve slovních výpovědích k nim

- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii, schopnost se vyjádřit:
 - **pohybové činnosti a taneční činnosti**
 - např. ztvárnit vlastní jednoduché, pohybové představy, pohybem ztvárnit slyšenou melodii, pomocí pantomimy vyjádřit konkrétní činnost atd.
 - **imaginativní činnost** : např. námětové hry, hra v rolích atd.
 - **výtvarné činnosti** - např. tvořivě využívat přírodní i netradiční materiály při pracovních a výtvarných činnostech, experimentovat s materiály, poznávat a využívat výrazové možnosti (vytvářet různé plošné prostorové útvary, mísit barvy, zkoumat odlišné účinky suchých a vlhkých podkladů, vytvořit koláž, dokreslit chybějící části na obrázku, využívat tvůrčí a výtvarné techniky k výzdobě prostředí atd.)
 - **konstruktivní činnosti** - např. sestavit části v celek, vytvořit jednoduchý model, stavbu, provést obměnu, tvořit dle vlastní představy, např. stavby z kostek lego, lego duplo, velké kostky, Cheva, Seva atd.)
 - **hudební činnosti** : např. rytmický doprovod melodie či zpěvu hud. nástroji, zpěv
 - **dramatické činnosti**
 - např. vymyslet krátké divadelní scénky, vlastní pohádka s maňásky, loutkami

12b Řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“

- slovně, výtvarně, technicky vyjádřit svoje jednoduché „nápady“
- experimentovat - některé problémy řešit cestou pokus – omyl
- verbalizovat myšlenkové pochody - přemýšlet nahlas, popsat, jak problém či situaci řešit (např. jak staví stavbu, skládá puzzle)
- navrhnout další varianty řešení (co by se stalo, kdyby ...)

12c Zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité

- činnosti a hry, jejichž prostřednictvím může dítě odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi pomocí všech smyslů:
 - **velikost** : velký, střední, malý, vyšší/nížší, široký, úzký atd.
 - **barva**
 - **tvár** : kulatý, hranatý
 - **čich** : příjemná vůně, nepříjemný zápach
 - **materiál** : papír, plast, kov, přírodniny atd.

- **dotek** (hmat) : jemný, hrubý, chladivý, teplý atd.
- **chut'** : např. slané, sladké, kyselé, hořké, vůni koření, různých pochutin
- **zvuky** : poznat zvuky zvířat
dopravních prostředků
běžně používaných věcí : sklo, papír, kov, dřevo
událostí – kroky, dveře, tekoucí voda, vítr, déšť, bouřka
melodii - zvuky hudebních nástrojů

14 Postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí

- jednoduchý problém vyřešit samostatně i ve spolupráci s kamarády, při složitějších se poradit, postupovat podle pokynů a instrukcí

15a Chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat

- činnosti zaměřené na poznávání znakových systémů, seznamování se s matematickými pojmy, a jejich smysluplnou praktickou aplikací pravidla:
 - poznávat **číselnou řadu, číslice**
 - poznávat **písmena**, také chápat, že z jednotlivých písmen lze složit slovo, věta, mít pojem o abecedě..
 - **základní geometrické tvary** : čára svislá, čára vodorovná, křížek, vlnovka, kruh, čtverec, obdélník, trojúhelník atd.
 - **piktogramy** : pochopit význam piktogramu, např. pravidla chování ve skupině, v hromadném dopravním prostředku
 - **obrázkové čtení**
 - **značky**: znát význam elementárních dopravních značek, označení nebezpečí, např. elektrina, zákaz rozdělování ohně, koupání, skákání do vody atd.
 - poznávat **symbols** (např. poznat některé hudební znaky – notová osnova, houslový klíč atd.)
 - **rozumět a používat základní pojmy označující velikost** :
malý - velký, větší – menší, nejmenší – největší, dlouhý- krátký, vysoký - nízký, stejný
 - **rozumět a používat základní pojmy označující hmotnost**
lehký – těžký, lehčí – těžší, nejlehčí – nejtěžší, stejně těžký
 - **porovnat a uspořádat předměty dle stanoveného pravidla**
např. od nejmenšího k největšímu; poznat, co do skupiny nepatří
 - **třídit předměty minimálně dle jednoho kritéria**
např. roztrždit knoflíky na hromádky dle barvy, tvaru, velikosti
 - **orientovat se v číselné řadě 1 – 10**
vyjmenovat ji, porovnat, že 5 je více než 4, chápat číslo jako počet prvků

15b Chápat prostorové pojmy a elementární časové pojmy, orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase

- hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině, prostorové pojmy :
 - **rozlišovat vpravo – vlevo** na vlastním těle, v prostoru
 - **rozlišovat dole, nahoře, uprostřed, před, za, pod, nad, uvnitř, vně, u, vedle, mezi, nízko, vysoko, na konci, na kraji, vpředu, vzadu, blízko, daleko, dopředu, dozadu, nahoru, dolů**
 - **orientovat se v řadě** - **první, poslední, uprostřed**
- orientovat se v prostoru podle slovních pokynů
- činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů,

událostí :

- orientovat se v časových údajích v rámci dne (např. **dopoledne, poledne, odpoledne**)
- rozlišovat roční období (**jaro, léto, podzim, zima**) i jejich typické znaky
- rozlišovat základní časové údaje, uvědomit si plynutí v čase (např. **noc, den, ráno, večer, dnes, zítra, včera, dny v týdnu**)

16 Projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon, počítač

- činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky:
 - práce s novinami
 - práce s časopisy
 - práce s knihou
 - práce s audiovizuální technikou, tablety atd. (např. vzdělávací hry na děts. počítači)
- hry a činnosti zaměřené na poznávání zvuků
- činnosti zaměřené na vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků vysvětlováním, objasňováním a hledáním odpovědí na otázky

Dítě a ten druhý

25 Uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva a potřeby druhým a respektovat je

- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.)
- aktivity podporující sbližování dětí
- hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého
- dělit se s druhým o hračky, pomůcky, všimat si, co si druhý přeje či potřebuje
- cítit sounáležitost s ostatními
- porozumět běžným projevům emocí a nálad (např. vnímat, že je jiné dítě smutné, zklamané nebo naopak něčím nadšené, že má radost)
- nabídnout pomoc

27 Navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho, přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem a udržovat dětská přátelství

- navazovat kontakty s dospělým (např. s novým učitelem)
- spolupracovat s dospělým
- respektovat dospělého, komunikovat s ním vhodným způsobem (s ohledem na situaci a podmínky)
- obracet se na dospělého o pomoc, radu atd.
- rozlišovat vhodnost oslovení i tykání a vykání
- aktivně komunikovat s druhými dětmi bez vážnějších problémů (vyprávět, povídat, poslouchat, naslouchat druhému)
- využívat neverbální komunikaci (úsmev, gesta, řeč těla, apod.)

Dítě a společnost**33 Uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi, vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení**

- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování
- aktivity a činnosti přibližující dítěti pravidla vzájemného styku a mravní hodnoty v jednání lidí:
 - být zdvořilé : pozdravit, poprosit, požádat o pomoc, poděkovat, rozloučit se
 - být ohleduplné, tolerantní : vzít si slovo až když druhý domluví, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn, střídat se v komunikaci
 - být spravedlivé, upřímné, otevřené, mluvit pravduuvědomovat si, které vzorce chování nejsou správné (dobro/zlo)
- aktivity a činnosti umožňující vzájemnou komunikaci, domluvu, spolupráci

36 Zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik, vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, vyjadřovat se slovně

- zobrazovat objekty reálné i fantazijní různými výtvarnými výrazovými prostředky
 - kresbou, malbou, plošným a prostorovým vytvářením s využíváním různých materiálů
- zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální
 - zazpívat píseň, vyjadřovat svoje pocity či nálady prostřednictvím zpěvu
 - zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, vyjadřovat svoje pocity či nálady hrou na jednoduché rytmické či hudební nástroje
 - sledovat a rozlišovat rytmus
 - vyjadřovat svoje pocity či nálady hudebně pohybovou činností
- vyjádřit a zhodnotit prožitky
 - co se líbilo a co ne, co a proč zaujalo, co bylo zajímavé, překvapivé, podnětné apod.

Dítě a svět**38 Mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte**

- využívání přirozených podnětů, situací, praktických ukázek v životě dítěte
- seznamování dítěte s elementárními ději srozumitelnými realitou o naší republice:
 - znát název státu, státní vlajku, hymnu, prezidenta, hlavní město, významné svátky a události atd.
- praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi :
 - praktické pokusy, zkoumání
 - manipulace s různými materiály a surovinami
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií
- kognitivní činnosti:
 - kladení otázek a hledání odpovědí
 - diskuse nad problémem
 - vyprávění
 - poslech
 - objevování
- činnosti a aktivity, jejichž prostřednictvím dítě poznává kulturu či techniku:
 - kulturní a společenské akce v mateřské škole i mimo ni
 - oslava svátků či narozenin
 - lidové tradice a zvyky
 - vzdělávací hry na dětském počítači

40 Rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně

- znát, co je škodlivé, nebezpečné a neovlivnitelné ve spojení s přírodou - vítr, déšť, záplavy, teplo, sucho, mrazy...
- všimnout si nepořádku a škod, skládek ve svém okolí
- dbát o pořádek a čistotu, uvědomovat si, že člověk a příroda se navzájem ovlivňují, že každý může svým chováním působit na životní prostředí :
 - starat se o rostliny
 - zvládat drobné úklidové práce
 - nakládat vhodným způsobem s odpady
 - chránit přírodu (zvířata, rostliny atd.)

42 Mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí

- pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí
- získávání poznatků o :
 - koloběhu vody
 - střídání denních i ročních období a jejich příčinách
 - některých planetách
- poznávání ekosystémů (les, louka, rybník apod.)

- ekologicky motivované herní aktivity (eko - hry)
- spoluvytvářet pohodu prostředí (cítit se spokojeně a bezpečně) být citlivý k přírodě

7.2.5 Klíčové kompetence pro integrovaný blok

Kompetence k učení

1	Soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
7	Se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění

Kompetence k řešení problémů

9	Řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého
12	Zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti
15	Se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu

Komunikativní kompetence

20	Ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
21	Průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím

Sociální a personální kompetence

28	Napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí
32	Chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování
29	Se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim

Činnostní a občanské kompetence

33	Se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat
35	Odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem
38	Se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřený aktuálnímu dění
43	Ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit

7.3 Integrovaný blok: „Hrajeme si posloucháme a ze svátků radost máme.“

7.3.1 Charakteristika a cíle bloku

Součástí tohoto bloku je seznámení a vlastní prožívání tradic a dětských her, které k tomu patří.

Rozvíjíme estetické cítění (poslech písní, malba, výroba ozdob, svícíků, dárečků, výzdoba mateřské školy, návštěva výstavy Betlémů apod.) Hovoříme s dětmi na dané téma a snažíme se, aby co nejvíce tradic a zvyků mohly prožít naplno.), povídání o tom, čeho se bojíme, (připomenutí památky zesnulých) , jak nakládat se strachem a co proti němu můžeme dělat.

Všechny akce, které provádíme, jsou příležitostí pro posilování kolektivních vztahů, návyků společenského chování a potřebu »žít v kolektivu«.

1. Oslavujeme svátky a narozeniny jednotlivých dětí.
2. Seznamujeme děti s tradicemi a životem lidí v jiných zemích.
3. Připomínáme si památku zesnulých
4. První velkou tradicí se stala oslava svátku Sv. Martina, součástí je i lampiónový průvod.
5. Nesmíme zapomenout na Čertí rej.
6. Radostnými přípravami a očekáváním je naplněno období Adventu. Děti se seznamují se starými zvyky, tradicemi a obyčejí : mikulášská nadílka, strojení stromečku, pouštění lodiček, vánoční vystoupení atd.
7. V době velikonočních svátků seznamujeme děti s tradicí, zvyky a výrobky umělecké tvořivosti (pomlázky, kraslice, přednes a zpěv koled). Také sázíme osení.
8. V dubnu nás čeká Den Země ve spolupráci s Ekocentrem PALETA.
9. Oslavujeme Den matek
10. K letnímu období patří i řada oslav. Svůj svátek si děti užívají na jednodenním výletu, popřípadě soutěží na školní zahradě a dostávají krásné odměny.
11. Nakonec se při oslavě, soutěžích a tanci předškolní děti s mateřskou školou rozloučí.

7.3.2 Dílčí tématické bloky, podtémata

PODZIM

- **Už Martin na bílém koni, už zase přijíždí k nám** (seznámení s tradicí, výroba lampiónků, básničky, písně, hody apod.)
- **Čas kouzel a světýlek** (strašidla, bubáci – nebát se nadpřirozených bytostí, pochopit svět pohádek, vnímat tajemnou atmosféru podzimních světýlek, dlabání dýní, podzimní výzdoba, popř. povídání s dětmi o tradici - Dušičky

ZIMA

- **Čerte, čerte, čertíku** (básničky a písničky, pohybové ztvárnění, postavení peklíčka ve školce, čertovský rej v maskách, pečeme perníčky, výzdoba MŠ apod.)
- **Adventní čas** (povídání o přípravách na vánoční svátky, poznávání hodnoty lidské práce při přípravě na vánoční svátky - úklid v domácnosti, pečení cukroví, adventní věnec atd.,)
- **Kouzlo Vánoc** (poznávání hodnoty lidské práce při přípravě na vánoční svátky (úklid v domácnosti, pečení cukroví, zkouška pečení rohlíčků či jiného cukroví, výzdoba MŠ, zdobení vánočního stromku v MŠ, sváteční oběd, cukroví, ovoce, předání dárečků = VÁNOCE, zdobení stromku v lese pro zvířátka apod., vánoční tvoření či besídka)
- **Tři Králové** (povídání o vánocích strávených v rodinném kruhu, přiblížení dětem tradici Tří Králů, zpěv písní, dramatizace apod.)

JARO

- **Karnevalový rej** (podílení se na výzdobě třídy, zkoumání vlastností materiálů, vyjádření pocitů pohybem, mimikou, gestem, jednoduché tance – párové, skupinové...
- **Hody, hody, doprovody** (malování kraslic, pletení pomlázek, koledy apod.
- **Naše Země** (oslava Dne země, seznámení dětí s globusem, mapou světa, různá podnebí naší planety, moře, pevnina; koloběh vody v přírodě - mraky, déšť, pára, pokus - vlastnosti vody - led, roztávání, odpařování, ochrana životního prostředí – třídění odpadů, přírodní živly – oheň, země, voda vzduch)
- **Maminka má svátek** (význam vztahu mezi dětmi a maminkou, jak mamince pomáháme, výroba dárečku pro maminku, zopakování rodi
- **Čarodějnický rej** (proč se slaví, masky strašidel a čarodějnic, průvod pro okolí – řehtačky, strašidla, bubáci – nebát se nadpřirozených bytostí, pochopit svět pohádek, míchání lektvarů, pokusy apod.,

LÉTO

- **Všechny děti světa slaví svátek** (jednodenní výlet, soutěže...)

7.3.3 Dílčí vzdělávací cíle pro integrovaný blok**Dítě a jeho tělo**

2	Zdokonalování dovedností v oblasti jemné motoriky (koordinace ruky a oka)
3	Rozvoj pohybových schopností v oblasti hrubé motoriky – koordinace a rozsahu pohybu, ovládání pohybového aparátu, ovládání dechového svalstva, tělesných funkcí

Dítě a jeho psychika

10	Osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)
19	Rozvoj schopnosti sebeovládání
21	Rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit
22	Rozvoj mravního a estetického vnímání, cítění a prožívání

Dítě a ten druhý

28	Rozvoj kooperativních dovedností
29	Ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými

Dítě a společnost

31	Rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané
35	Vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností

Dítě a svět

39	Poznávání jiných kultur
44	Vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společností, planetou Zemí

7.3.4 Očekávané + konkretizované výstupy pro integrovaný blok

Dítě a jeho tělo

2 Zacházet s běžnými předměty denní potřeby, ovládat koordinaci ruky a oka

- upřednostňovat užívání pravé či levé ruky při kreslení či v jiných činnostech, kde se preference ruky uplatňuje
- tužku držet správně, tj. dvěma prsty, třetí podložený, s uvolněným zápěstím
- vést správně stopu psacího či kreslicího náčiní při psaní či kresbě (grafomotorická cvičení, omalovánky, kresba)
- napodobit základní geometrické obrazce, různé tvary, popř. písmena
- pracovat se stavebnicemi, skládkami (stavět z kostek, navlékat korálky, skládat mozaiky, zavázat kličku)
- provádět jednoduché úkony s :
výtvarnými pomůckami (např. tužkou, pastelem, štětcem, nůžkami)
materiály (např. papírem-překládání, textilem, modelovací hmotou)
- kreslit, malovat, modelovat, vytrhávat, stříhat, lepit, vytvářet objekty z přírodních i umělých materiálů
- zacházet správně s jednoduchými rytmickými a hudebními nástroji (např. trianglem, bubínkem, chřestidly)

3a Zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí

- lokomoční pohybové činnosti - chůze, běh, skoky a poskoky, lezení (nižší překážky)
- házet a chytat míč, míčové hry
- nelokomoční pohybové činnosti - změny poloh a pohybů těla na místě
- užívat různé náčiní, nářadí
- užívat různé pomůcky k pohybu (tříkolky, koloběžky, odražedla)
- pohybovat se koordinovaně a jistě, a to i v různém přírodním terénu (např. v lese, na sněhu, v písku)
- pohybovat se ve skupině dětí
- pohybovat se dynamicky po delší dobu (např. běhat při hře 2 minuty a více)
- být pohybově aktivní po delší dobu (10 minut a více) v řízené i spontánní aktivitě

3b Vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru, koordinovat lokomoci a další pohyby těla

- sladit pohyb s rytmem, hudbou, zpěvem - hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
- ovládat dechové svalstvo

Dítě a jeho psychika

10a Poznat některá písmena a číslice, popř. slova

- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen
- poznat napsané své jméno, popř. ho umět i napsat

10b Sledovat očima zleva doprava

- sledovat očima zleva doprava a dle potřeby i zprava doleva, případně v dalších směrech, jmenovat objekty zleva doprava, vyhledat první a poslední objekt ve skupině, vést čáru zleva doprava
- prohlížení a „čtení“ knih

19 Ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování, vyjadřovat svůj souhlas i nesouhlas, říci „ne“, v situacích, které to vyžadují

- uvědomovat si své možnosti i limity (své silné i slabé stránky)
- umět se samostatně rozhodovat, co udělat, jak se zachovat v dané situaci
- umět se rozhodnout i o tom, co neudělat, co odmítnout, čeho se neúčastnit :
 - např. odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech jelikož činnosti mohou být ohrožující, nebezpečné
- snažit se uplatnit své přání, obhájit svůj názor

21 Prožívat a dětským způsobem projevoval, co cítí, snažit se ovládat své afektivní chování

- příležitosti a **hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti, sebekontroly a sebeovládání**
- pochopit, že je důležité umět:
 - přiměřeně reagovat ve známých situacích
 - se zklidnit, tlumit vztek, zlost, agresivitu
 - odložit splnění svých osobních přání a dát prostor ostatním
- mimické vyjádření, povídání o **citech, náladách a emocích člověka** :
 - kladné : soucit, radost - úsměv, náklonnost, spokojenost
 - ale i záporné : strach, smutek – pláč , hněv, zlost, úzkost, údiv, vážnost (a umět s nimi pracovat dál)

22 Těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním

- výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)

Dítě a ten druhý**28 Spolupracovat s ostatními**

- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách:
 - být ostatním partnerem
 - domlouvat se, rozdělovat a měnit herní role
 - hru rozvíjet a obohacovat
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení
- řešit konflikt dohodou

29 Chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, při kontaktu s dětmi, dospělými se umět bránit projevům případného násilí

- četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením
- hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých, učí se např :
 - nepřijemný kontakt a komunikaci s druhým dítětem či cizí osobou dokázat odmítnout
 - v případě potřeby vědět, koho požádat o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě), nebát se požádat o pomoc
 - nenechat si ubližovat, nenechat se šidit , bránit se posmívání, ohradit se proti tomu

Dítě a společnost

31a Pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svoji roli, podle které je třeba se chovat

- hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává :
 - dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role
- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce :
 - využívání praktických ukázek z okolí dítěte
 - tématické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty
 - praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji
 - provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností

31b Začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti, chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé

- reagovat na sociální kontakty druhých dětí otevřeně a zařazovat se mezi ně pomocí sociálně úspěšných strategií
- navazovat s dětmi vztahy, mít ve skupině své kamarády, udržovat a rozvíjet s nimi přátelství
- být schopné přistoupit na jiný názor porozumět potřebám druhých, přijmout společné návrhy, podřídit se rozhodnutí skupiny a přizpůsobit se společnému programu
- humor, projevení zájmu, akceptování či podání návrhů, nabídnutí spolupráce, pomoci, fair play)
- vnímat odlišnosti mezi dětmi a podle toho přizpůsobovat i své přístupy

35 Vnímat rozdílnost kultur, chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí

- aktivity a činnosti přibližující dítěti rozmanitosti jednotlivých kultur a národností
- aktivity a činnosti umožňující dítěti pochopit, že je přirozené, když je každý člověk jiný, jinak vypadá, jinak se chová a něco jiného umí či neumí

Dítě a svět**39 Vnímat, že jak svět lidí, tak i svět přírody má svůj řád, je rozmanitý, pozoruhodný a nekonečně pestrý**

- činnosti a aktivity, jejichž prostřednictvím dítě poznává typické znaky některých významných národů : oblečení, zvyky, strava, stavby, kde co roste, nebo se pěstuje, žijí zvířata apod.

44 Osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro něj smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi, pomáhat pečovat o okolní životní prostředí

- smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí

7.3.5 Klíčové kompetence pro integrovaný blok

Kompetence k učení

3	Má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije
6	Odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých

Kompetence k řešení problémů

13	Rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit
14	Chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit

Komunikativní kompetence

18	Se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci
19	Komunikuje v běžných situacích bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícný, iniciativní a aktivní je výhodou
23	Ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku sociální a personální kompetence dítě ukončující předškolní vzdělávání

Sociální a personální kompetence

24	Samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej
26	Projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost
27	Se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy

Činnostní a občanské kompetence

34	Dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
36	Chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá
37	Má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých
41	Spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat

7.4 Základní nabídka činností

7.4.1. OBLAST BIOLOGICKÁ : DÍTĚ A JEHO TĚLO

7.4.1.1 HRUBÁ MOTORIKA : Fyzický rozvoj a pohybová koordinace

- Zdravotní cviky

1. Dechová cvičení.
2. Relaxační cvičení.
3. Šíje a pletenec ramenní, horní končetiny a ruce.
4. Svalstvo prsní a zádové.
5. Svalstvo břišní a bederní. Pletenec pánevní a kyčle.
6. Dolní končetiny a chodidla.
7. Pohyblivost páteře.

- Chůze

1. Chůze plynulá se správným držením těla a postavením hlavy , v pravidelném rytmu, s doprovodnými pohyby paží a správným odvíjením chodidel.
2. Chůze po šikmé ploše, po zvýšené rovině s využitím různých druhů chůze, s různými polohami paží.
3. Chůze volně v prostoru s vyhýbáním, s orientací mezi překážkami.
4. Chůze se změnami směru a délky kroku.
5. Chůze s překračováním různě vysokých překážek.
6. Chůze po schodech oběma směry i ve dvojicích, trojicích.
7. Chůze v zástupu za vedoucím dítětem se změnami směru, v kruhu, v daném tempu.

- Běh

1. Technicky správný běh, s pravidelným dýcháním a orientací v prostoru.
2. Běh za učitelkou, vedoucím dítětem daným směrem, se změnami směru.
3. Běh s vybíháním z dané mety /o závod/, start ze stoje, růz. postojů, poloh.
4. Běh ve dvojicích, trojicích, zástupu, kruhu, s vyhýbáním.
5. Střídání chůze a běhu na smluvený signál.
6. Přerušení pohybu v různé poloze – „štronzo“.

- Poskoky

1. Snožmo vpřed, vzad, plynule za sebou i střídavě, vpravo, vlevo, s obměnami.
2. Poskoky v dřepu na místě, vpřed, vzad, stranou.
3. Poskoky jednož do stoje rozkročného.
4. Přeskoky nízkých překážek plynule za sebou v chůzi, běhu.

- Skoky

1. Hmity podřepmo jako příprava na odraz s pohyby paží, též s výskokem.
2. Skoky snožmo na místě a z místa /vrabec/, do výšky s obměnami a obraty.
3. Skok do stoje rozkročného z dřepu.
4. Výskoky s dosahováním na zavěšený předmět, z místa i s rozběhem.
5. Skok do dálky z místa s pérováním, s rozběhem – skok do písku.
6. Skoky ze vzporu dřepmo – „žabičky“.
7. Seskoky z vyšší roviny s hmitem podřepmo na měkkou podložku.
8. Skoky přes pohybující se překážky.

- Lezení

1. Lezení v podporu dřepmo v rovině vpřed, vzad, po zvýšené ploše.
2. Lezení v podporu dřepmo i po „třech“- jedna noha či paže zdvižena.
3. Lezení v pod.dř. vzadu volně v prostoru vpřed i vzad, daným směrem.
4. Lezení v podporu dřepmo vzad i po „třech“, s předmětem na břiše.
5. Plazení po břiše i pod nízkou překážkou, i na zádech /odraz obounož/.
6. Plazení po rovné i zvýšené šikmé lavičce přitahováním pomocí paží.
7. Vylézání a slézání přiměřeného nářadí.
8. Výstupy a sestupy na žebřík se střídavým úchopem rukama, nohama.
9. Skluz po šikmé ploše v sedu, v lehu na zádech s přidržováním rukama.
10. Prolézání „tunelem“ plížením a v podporu dřepmo.

- Házení

1. Kutálení míče v kruhu, udržet míč v pohybu, koulet 2-3 míče současně.
2. Koulení míče k danému cíli, daným směrem, ve dvojicích, v růz. polohách.
3. Podávání, vyhazování lehkých předmětů do výšky.
4. Přehazování lehkých předmětů přes vysokou překážku.
5. Házení horním obloukem na vysoký cíl pravou i levou a do dálky.
6. Házení předmětů do koše umístěného ve výši hlavy dětí, obouruč i jednoruč.
7. Házení míče na zem, po odrazu běh za míčem, chytání míče po odrazu.
8. Prstové uchopení míče předáváním různě velkých míčů při hrách.
9. Chytání míče koulejícího se – ve dvojicích, v kruhu, po šikmé ploše.
10. Chytání míče po odrazu od země i z výšky, plynule v rytmu – dribling.
11. Vyhazování míče do výšky jednoruč pravou a levou rukou, s obměnami.
12. Vyhazování míče do výšky oběma rukama se zapojením celého těla.
13. Házení a chytání ve dvojicích – jednoruč, obouruč.

- Akrobatická cvičení

1. Pohotovostní přechody ze stoje do různých poloh na povel.
2. Krátká výdrž ve stoji jednož /5 sekund/, poskoky na jedné noze.
3. Stoj jednož předklonmo se zanožením v rovině s upažením – holubička.
4. Převaly na měkké podložce v rovině, plynule pod nízkou překážkou.
5. Převaly na šikmé ploše z lehu vzad na bok, unožit, se vzpažením, v rytmu.
6. Převaly s obměnami – ruce objímají kolena, převaly z boku na bok – rybka.
7. Sed, upažit, přednožit, naklánět trup vpravo, vlevo – lodička.
8. Ze dřepu uchopit v podkolení – kolébka, i do sedu.
9. Sed skrčmo skřížmo a stoj i bez dopomoci rukou.

- Otužování

Přiměřené oblékání dětí při hrách ve třídě, při sportovních aktivitách v tělocvičně.

1. Vhodné a přiměřené oblékání dětí při hrách venku s ohledem na aktuální počasí.
2. Za vhodného počasí zařazovat tělovýchovnou chvíli cvičení dětí.
3. Ve třídě dostatečné větrání, častost a intenzita dle stávajícího počasí.
4. Dostatečné vyvětrání ložnice před odpoledním spánkem dětí.
5. Polední odpočinek, dítě bez potřeby spánku tiše odpočívá na matraci a relaxuje.
6. Mytí, v letním období sprchování, hry s vodou.

- Plavecký výcvik – dle podmínek.
- Sáňkování, bobování, hry na sněhu – dle podmínek.

- Hudebně pohybové činnosti

1. Rytmizování 2/4, 3/4 taktu hrou na tělo, při chůzi, se zdůrazněním 1. doby.
2. Měnit tempo chůze dle rytmického doprovodu a zpěvu.
3. Běh rytmický, v udávaném tempu, v tanečních hrách.
4. Chůze a běh s reakcí na změnu tempa hudby.
5. Pohybem reagovat a vyjadřovat změnu tempa, rytmu, výšky,
6. Uplatnění různých hravých pohybů, tanečních kroků – cvalový, poskočný, otočky, zátočky, úklony, krok přísunný apod.

7.4.1.2 JEMNÁ MOTORIKA : manipulační činnosti a jednoduché úkony s nástroji, předměty, náčiním, pomůckami, materiálem

1. Cvičení s různými předměty, lehkým náčiním.
2. Tvořivé využívání různých pomůcek při hrách a dalších činnostech.
3. Vytváření obrysů a tvarů různých obrazců, vyplňování ploch seskupováním, či řazením materiálů do vzorů /přírodní, umělé/.
4. Seznamování s různými nástroji, náčiním, bezpečná manipulace s nimi.
5. Správné užívání pracovních nástrojů – kladívko, kleště, práce s dřevěným i kovovým materiálem.
6. Manipulace se zahradním náradím a náčiním – lopatka, hrábě, motyčka, dodržování bezpečnosti při práci s nimi, správné odkládání a ukládání náčiní během práce i po práci /ukládání očištěného náradí/.
7. Přenášení lehkých objemnějších předmětů – židličky, velké stavebnicové díly aj.
Při přenášení těchto předmětů dodržování bezpečnosti, sledování volného místa a cesty okolo sebe.
8. Péče o pokojové rostliny – zalévání, kypření půdy, přesazování.
9. Tvořivá manipulace s konstruktivními stavebnicemi, sestavování i dle návodu.
10. Samostatné ukládání jednotlivých dílů stavebnice.
11. Sestavování a sestavování doplňků ke konstruktivním hrám.
12. Uplatnění fantazie a citu pro prostor při vytváření složitějších celků ze stavebnic.
13. Graficky zaznamenávat pohyby k uvolnění paží, zápěstí a ruky /viz. GK/.

7.4.1.3 SEBEOBSLUHA

1. Vytváření základních hygienických návyků – mytí rukou, obličeje, samostatné užívání baterie, používání ručníku, česání vlasů, samostatné používání toalety, a toaletního papíru, samostatné používání kapesníku.
2. Vést k samostatnosti a správnému postupu při oblékání a svlékání, zapínání.
3. Vést k samostatnosti při skládání a ukládání oděvů, obuvi, předmětů osobní potřeby na dané místo.
4. Vést k samostatnosti při obouvání a zouvání.
5. Předškolní děti vést k samostatnému vázání tkaniček.
6. Vést ke správným návykům při stolování, pomoc při estetické úpravě stolu.
7. Správně používání lžice, postupně celého příboru.
8. Odnášení nádobí na dané místo.
9. Po odpoledním spánku umět přeložit přikrývku, naklepat polštářek.

7.4.1.4 PÉČE O LIDSKÉ TĚLO, ZDRAVÍ A BEZPEČNOST

1. Seznamování s částmi lidského těla formou námětových činností.
2. Seznamování s některými vnitřními orgány včetně pohlavních, jejich funkce.
3. Zdůrazňování významu hygieny a dodržování hygienických zásad.
4. Vést děti k péči o zdraví své i druhých, k ochraně před úrazem.
5. Učit děti chránit se před dalšími nebezpečnými situacemi, chápat význam této ochrany / před nebezpečím při hře, nebezpečnými předměty, zvířaty, chorobami, otravou, požárem, zneužitím různých technických zařízení, neznámými osobami, nebezpečí drog/.
6. Učit se chápat význam zdravého životního stylu, správné životosprávy.

7.4.2 OBLAST PSYCHOLOGICKÁ : DÍTĚ A JEHO PSYCHIKA

7.4.2.1 JAZYK A ŘEČ

- Rozvíjení slovní zásoby a souvislého vyjadřování
1. Rozvíjet schopnost dítěte pojmenovat vnímané předměty, osoby, zvířata, rostliny, jevy, aktivně používat slovní zásobu.
 2. Rozšiřování slovní zásoby o další nová slova, kterými dítě vyjadřuje své představy, myšlenky, city a přání.
 3. Postupně vést děti k chápání slov protikladných – antonyma, slov nestejně znějících – synonyma /stejného významu/, slov souzvučných – homonyma /významu různého/.
 4. Zvyšovat užívání přídavných jmen, sloves a ostatních slovních druhů.
 5. Seznamování dětí s jednoduchým zobecňováním na základě spol. Znaků.
 6. Společenské vyjadřování dětí – pozdravit, rozloučit se, poděkovat, poprosit, neskákat do řeči, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, pokyn.
 7. Usilovat o to, aby děti byly schopny se dorozumět s ost.děťmi, dospělými.
 8. Srozumitelně vyjadřovat svá přání, žádosti.
 9. Samostatně formulovat vzkaz a odpověď na něj.
 10. Rozvoj souvislého vyjadřování metodou popisu, vyprávění a reprodukce.
 11. Vyprávění dle fantazie dětí, vymýšlení příběhů, pohádek.
 12. Souvislé vyjadřování charakteristických vlastností předmětů, jevů a činností a jejich základních znaků.
 14. Rozvíjení schopnosti klást otázky a souvisle na ně odpovídat.
 15. Vyprávění na základě citových zážitků – co dítě shlédlo, slyšelo.
 16. Zhodnocování situací z mravního hlediska.
 17. Vyprávění děje dle obrázkových seriálů.
 18. Dokončování započatých příběhů, rozvoj fantazie a jejich formulace.
 19. Mít povědomí o gramatické stavbě jazyka – tvoření zdvojnásobků.
 20. Rozvíjet přirozený zájem dětí hrát si se zvukovou stránkou slov,
 21. Vytváření rýmů.
 22. Řešení hádanek, samostatná tvorba hádanek nových.

- Péče o výslovnost, zřetelnost řeči, jazykový cit, gramatickou stavbu

1. Pomocí rytmiizace říkadel připravovat děti na rozklad slov na slabiky.
2. Sluchové rozlišování hlásek na začátku, na konci slov.
3. Sluchové rozlišování délky samohlásek, jednotlivých slov.
4. Všimnout si celkové výslovnosti dětí, používání správných gramatických tvarů, dítě neopravujeme, ale zopakujeme tvar správně. Individuální nedostatky řešíme s rodiči, spolupracujeme s paní Markovou z PPP Pardubice.
5. Procvičovat rozlišovací schopnosti sluchu – výška, intenzita, délka trvání zvuků, tónů /sluchová cvičení/.
6. Péče o plynulou a přiměřeně rychlou řeč, o správnou intonaci a výraznost hlasu, správné kladení slovního a větného přízvuku.
7. Procvičování správné výslovnosti hlásek ve slovech – artikulační cvičení, gymnastika mluvidel, vokální cvičení.
8. Grafické napodobování symbolů, tvarů, písmen a čísel. Poznat své jméno.

7.4.2.2 Poznávací schopnosti a funkce představivost a fantazie, myšlenkové operace

- Předměty a jejich vlastnosti

1. Tvořivé využívání hraček a pomůcek při hrách i jiných činnostech.
2. Pojmenovat předměty denní potřeby, jejich vlastnosti a účel.
3. Seznamovat se surovinami pro přípravu pokrmů, s jejich původem.
4. Poznávat vlastnosti některých materiálů, z nichž jsou předměty vyrobeny učit se s nimi správně zacházet.
5. Poznávání základních barev a barev dalších, také odstínů.
6. Při manipulaci s předměty rozlišovat tvary, velikosti, správně je označovat.
7. Upozorňovat děti na vlastnosti sněhu, ledu, vody.
8. Experimenty – rychlení větévek, klíčení semen apod.
9. Pohyb předmětů po ploše vodorovné, šikmé, hladké a drsné.
10. Smyslové hry – poznávání dle chuti, barvy, zvuku, hmatu, tvaru apod.

- Časové vztahy

1. Vytváření časových představ ve spojení s činnostmi, které děti pravidelně konají: ráno, poledne, odpoledne, večer, dnes, včera, zítra, dny v týdnu, roční období. Správně tato časová období pojmenovat.
2. Postupně se orientovat v poznávání současnosti, minulosti budoucnosti.
3. Poznávat rozdíl mezi pracovním dnem, volným dnem a svátkem.
4. Chápání časových vztahů ve spojení s pozorováním změn v přírodě, sledu jednotlivých ročních období.

- Matematické představy

1. Vést děti k rozhodnutí o vzájemné poloze dvou a více předmětů – umístit různé objekty podle pokynů /je, není, v, na/.
2. Vést děti k postupnému používání příslovci místa při umísťování objektů.
3. Vést děti postupnému rozlišování příslovci: vpravo, vlevo – na vlastním těle, vzhledem k vlastní osobě, na rovinné podložce.
4. Vést děti k postupnému rozlišování velikosti předmětů – délka, šířka, výška.
5. Vést děti k používání stupňování příd. jmen /malý, větší, největší/.
6. Vést děti k udržování směru, pohybovat se z jednoho místa na předem určené místo, hledat různé cesty /krátké, dlouhé/, řešení labyrintů.
7. Vést děti k rozlišování geometrických tvarů – kruh, čtverec, trojúhelník, obdélník.
8. Vkládání jednotlivých předmětů do otvorů tvarově shodných, kladení předmětů nebo obrázků na sebe tak, aby se tvarově kryly.
9. Vést děti k určování vlastností daných předmětů – barva, tvar, velikost /výběr, porovnávání, třídění, mají či nemají požadovanou vlastnost/.
10. Vést děti k pochopení a užívání kvantifikátorů – alespoň jeden, všechny, žádný, každý, některý – při vytváření souborů.
11. Vést děti k vytváření souborů na základě předem vymezené vlastnosti /barva, tvar, velikost/.
Používat termín vhodný pro umístění daného souboru předmětů /do košíku, na podnos, stádo, hejno, skupina, hromada.../.
Vybírání, třídění, řazení, kladení na určité místo, označování.
12. Vést děti k uspořádání dané skupiny prvků na základě předem zvoleného pravidla /velikosti, dějové posloupnosti, času/ a užívat termíny, které se při uspořádání vyskytují – první, poslední, před, za, vedle, postupně i hned před, hned za – vzhledem ke kterémukoliv prvku skupiny.
13. Vést děti k tomu, aby na základě přiřazování vytvořily dvojice předmětů, které přísluší k různým souborům.
Rozhodnout, zda je předmětů více, méně stejně.
Oddělovat předměty, které přebývají
14. Vést děti pomocí přiřazování k určování – více, méně, stejně u dvou až šesti prvkových skupin.
15. Vést děti k vytváření skupiny předmětů o daném počtu prvků /2 – 6/.
16. Vést děti k porovnávání čísel 1 – 6 /přiřazováním/, vytvoření číselné řady v rozsahu první desítky čísel.
17. Vytvářet u dětí vizuální představu o číslících, číselné řadě.
18. Pomocí zrakového vnímání odhadování počtu prvků – hrací kostka.

7.4.3 OBLAST INTERPERSONÁLNÍ : DÍTĚ A TEN DRUHÝ

1. Upevňovat u dětí pocit jistoty a bezpečí.
2. Rozvíjet přiměřené sebevědomí s přihlédnutím k individuálním zvláštnostem dítěte.
3. Dítě je vedeno ke zdvořilému chování vůči ostatním dětem i dospělým.
4. Dítě dodržuje zdvořilostní návyky – pozdravit, poděkovat, oslovit aj.
5. Dítě je vedeno k udržování pořádku ve vlastních věcech a úklidu po hrách a dalších činnostech, k ochotě pomoci také druhým.
6. Vážíme si výsledků práce a snahy druhých.
7. Navzájem si neubližujeme.
8. Vést děti k přizpůsobení a podřízení zájmům většiny.
9. Vést děti k dodržování pravidel při hře / nebrat hračku kamarádovi, hezky s hračkami zacházet, uklízet si po ukončení hry/.
10. Postupně se odprostit od nepříjemných projevů sobectví vůči jinému dítěti, umět se spravedlivě rozdělit o hračku, pamlsek, o úkol aj.
11. Podporovat žádoucí citové vztahy a charakterové vlastnosti /dětský optimismus, empatie, důvěra, potřeba sounáležitosti/.
12. Vést děti k navazování kontaktu s vrstevníky.
13. Vést děti k cílevědomosti a trpělivosti při překonávání překážek.
14. Podporovat u dětí samostatnost, vytrvalost, rozhodnost.
15. Podporovat iniciativu a pozitivní přednosti osobnosti dítěte.
16. Motivovat a rozvíjet tvořivost dětí.
17. Rozvíjet u dětí zájem o práci, pěstovat kladný vztah ke školní práci, především smysl pro povinnost.
18. Podporovat radostné prožívání, chválit za úspěch a povzbuzovat při neúspěchu.
19. Umět zhodnotit výsledky vlastního jednání/co je dobré, co je špatné/.
20. Samostatně plnit uložený úkol.
21. Umět blahopřát při různých příležitostech, umět věnovat dárek.
22. Upevňovat vztahy k rodičům, sourozencům, prarodičům.
23. Uvědomovat si příjemné i nepříjemné citové prožitky / lásku, strach, soucítění, radost, spokojenost, smutek, odmítání/, rozlišovat citové projevy v důvěrné a cizím prostředí.
24. Být citlivé k živým bytostem a k přírodě.
25. Utvořit si základní dětskou představu o tom, co je dobře, co je špatně, co se smí a co se nesmí /nelhat, nebrat cizí věci, neníčit věci okolo sebe, neubližovat, neponižovat, neposmívat se druhým/ a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat.
26. Odmítat společensky nežádoucí chování /lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost, agresivitu apod./ a bránit se jeho důsledkům, vyhýbat se komunikaci s lidmi chovajícími se tímto způsobem.
27. Chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi a dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc / pro sebe i pro jiné dítě/.
28. Dbát na ochranu životního prostředí /utváření ekologických hodnot/.

7.4.4 OBLAST SOCIÁLNĚ KULTURNÍ : DÍTĚ A SPOLEČNOST

7.4.4.1 HUDEBNÍ ČINNOST

- Pěvecké činnosti

1. Péče o dětský hlas, vytváření předpokladů pro rozvoj přirozeného zpěvného projevu.
2. Napodobování sluchových podnětů – zvuky, motivy z pohádek, hlasy zvířat, napodobování nehupebních zvuků, postupně se orientovat ve zvukovém i tónovém prostoru přiměřeném dětskému chápání.
3. Nápodobou vést děti k čistému a přirozenému hlasovému projevu, rytmicky správnému se zřetelnou výslovností.
4. Rozvíjení dalších hlasových funkcí – dýchání, frázování, přirozené tvoření tónů.
5. Zpěv legato a staccato.
6. Zpěv s doprovodem melodickým, harmonickým.
7. Rozvíjet schopnost dětí reagovat na dirigentská gesta – nástup, mezihra, dohra.
8. Dynamická cvičení.
9. Rozvíjení tonálního cítění a elementární dětské tvořivosti.
10. Transpozice popěvků, melodií, částí písní – hlasová cvičení.
11. Podporovat vynalézavost a fantazii dětí při rytmizaci a melodizaci slovních skupin, říkadel v rozsahu 5 – 6 tónů, včetně rozloženého kvintakordu, uplatnění v ozvěnových hrách, ve zpěvném dialogu.
12. Uplatnění přede hry, mezihry a do hry v písních.
13. Poznávání písně podle hrané či zpívané melodie – začátek, část písně.
14. Zpěv skupinový, sólový, střídání skupin – pohotovostní nástupy.
15. Zpěv spojený s rytmizací, s hrou na tělo v různých polohách, s hrou na dětské rytmické a melodické nástroje.
16. Zpěv na motivované slabiky, hra „na ztracenou písničku“.
17. Porovnávání melodických postupů v písních /vzestupná a sestupná ř./.
18. Spojování zpěvu s pohybem a grafickou podobou melodie.

- Instrumentální činnosti

1. Poznávání dětských rytmických a melodických nástrojů, rozvíjení sluchové citlivosti pro barvu jednotlivých nástrojů, upevňovat si způsob hry na tyto nástroje.
2. Vybírat vhodný nástroj k dané písni, melodii, pohádkové postavě, či postavě z příběhu, k určité situaci apod.
3. Různé formy her s dětskými rytmickými a melodickými nástroji – činnosti dynamické, hry na ozvěnu, hra pouze části písní, pravidelné střídání jednotlivých nástrojů apod.
4. Vést děti ke hře na hudební nástroj – zobcová flétna.

- Hudebně-pohybové činnosti

1. Při práci s písněmi rozvíjení smyslu pro 2/4 a 3/4 takt, vyjádřit jej pohybem, hrou na tělo, rytmickými hrami, pohybovou improvizací.
2. Pohybem vyjadřovat pohyb melodie, náladu písní a melodií, charakter písní /taneček, ukolébavka, pochod/.
3. Přirozené a radostné prožívání hudebně pohybového projevu, vyjadřování základních výrazových prostředků hudby.
4. Pohybem reagovat a vyjadřovat změnu tempa, rytmu, výšky, intenzity hudebního doprovodu.
5. Uplatnění různých hravých pohybů, tanečních kroků – cvalový, poskočný, otočky, úklony, krok přísunný apod.
6. Motivací zvyšovat vnitřní zaujetí dětí pro pohyb se zapojením prvků.

- Poslechové činnosti

1. Poslech skladeb a písní rozličného charakteru, zpívaná, reprodukováná hudba
2. Poznávání známých hudebních nástrojů dle zabarvení tónů, poznávání těchto nástrojů v hudebním díle.
3. Nechávat děti vyjádřit své pocity z poslechu slovem, pohybem, hrou na dětské nástroje, výtvarným projevem.
4. Poznávání známých hlasů dětí i dospělých.

7.4.4.2 LITERÁRNÍ ČINNOST

1. Vnímání krásy slova a citové prožívání básní.
2. Obohacování dětského slovníku o nová slova, chápání jednoduchých obrazných přirovnání v básních.
3. Seznamování s poezií – básně lidové, klasické a moderní.
4. Umět pěkně a kultivovaně přednést báseň.
5. Rozlišování poezie a prózy na konkrétních příkladech.
6. Poslech složitější epické veršované pohádky, uvědomění si celkové atmosféry díla i jeho částí.
7. Poznávání životní moudrosti v pohádkách – citová a mravní oblast.
8. Postupné poznávání hrdinů pohádek, určování jejich vlastností, všímání si rozdílů mezi nimi.
9. Upozorňovat děti na zvláštnost jazyka klasických pohádek.
10. Podněcovat děti k estetickým aktivitám navozenými zážitky z poslechu a prohlížení ilustrací v literárních dílech.
11. Seznamování dětí s autorskými pohádkami, chápat jejich atmosféru.
12. Všimnout si v literárních textech vztahů lidí ke zvířatům a přírodě.
13. Seznamovat děti s bajkou – pochopit mravní poučení, porovnávat situace z příběhu se svými vlastními zkušenostmi.
14. Prohlížení ilustrací, poznávání některých autorů, odlišnost ilustrací.
15. Orientace v dětských knihách, „četba“ encyklopedií.
16. Pomocí loutek dramatizovat vhodné literární předlohy – i děti samostatně.
17. Seznamovat děti s různými druhy loutek a jejich vedení.
18. Umět využívat říkadla při hrách, dramatizaci pohádek a příběhů, při dalších vhodných situacích.
19. Vést děti k prožívání dramatizace pohádek a příběhů, vžívat se role pohádkového hrdiny, pohybově, gestikulací, mimikou a hlasovou modulací ztvárnit danou postavu.
20. Umět samostatně vyprávět děj podle obrázkového materiálu reprodukovat pohádku či příběh.

7.4.4.3 VÝTVARNÁ ČINNOST

- Kreslení

1. Vést děti ke kresbě odvážnými plynulými tahy, bez křečovitosti, lehce držet kreslicí materiály a nástroje.
2. Vést děti k využití celé kreslicí plochy, kresba na volné i dané téma.
3. Rozvíjet u dětí schopnost slovně vyjádřit, co nakreslilo, pomocí
4. Rozhovoru upřesňovat dětské představy, vést děti k čitelnější a technicky jistější kresbě.
5. Kresbou znázornit charakteristické rysy lidské figury /postupně obohacovat o důležité detaily/.
6. Kresbou naznačit vztah člověka k prostředí /doma, v lese, v autě/.
7. Kresbou naznačit vzájemné vztahy znázorněných představ /rodina/.
8. Kresbou znázornit charakteristické rysy zvířecí figury /v různých pozicích, v pohybu/.
9. Znázornit různé druhy dopravních prostředků a jednoduchých strojů.
10. Důsledně sledovat a upravovat držení těla při kreslení u stolečků.
11. Vést děti k tomu, aby neplýtvaly výtvarným materiálem a papírem
12. Grafomotorická cvičení: práce dle grafomotorického plánu

- Malování

1. Hra s barvou – roztírání rukou, dřívkem, otiskování barevné skvrny, překládáním papíru, otisky přírodnin, různých materiálů a věcí.
2. Zapouštění barvy do vlhkého podkladu.
3. Seznamovat děti s technikou malby, učit je přecházet od kresby štětcem k plošnému nanášení barvy.
4. Učit děti přemalovávat barvu, neshoduje-li se zvolený tón s představou věci /krycí vlastnosti barev/.
5. Využívání různých druhů štětců / plocha štětce/.
6. Vnímání barev v přírodě, barvy pojmenovat, vlastnosti a kombinace barev.
7. Význam barev v životě - estetický význam. Pozorování zvláštností a krás barevnosti v přírodě /třpytící se sněh, rozkvetlé louky, východ slunce, barevná paleta podzimu, jak slunce prozařuje korunami stromů, kapky deště, rosy na listech, květech, zasmušilost podzimní mlhy apod/. Malování na základě citového vztahu a prožitku.
8. Vést děti k malířskému znázornění lidské postavy.
9. Malířsky znázornit prostředí, ve kterém se děj odehrává /náměty z přírody z divadla, ze třídy apod./.
10. Dotvářet pozadí.
11. Učit děti nanášet barvu v ploše bez předběžného vytváření obrysů věcí a postav.
12. Malovat v kleče na zemi, vstoje u stolu či stojanu a vsedě u stolů.
13. Umět pomáhat při přípravě výtvarného materiálu i při úklidu.

- Modelování

1. Učit děti pracovat s tvárným materiálem a postupně získávat dovednosti mačkání, hnětení, válení, dělení na části /od hry s materiálem přejít ke ztvárnění představy.
2. Modelování koule – krouživý pohyb mezi dlaněmi, mezi dlaní a podložkou /.
3. Modelování válečku, postupně učit děti využívat nestejnomyšerného tlaku ruky k vyválnení kuzele.
4. Přiměřeným tlakem ruky umět zploštit tvar /např. kouli v placku/.
5. Vytváření předmětů hloubením ze základního tvaru /koule, válec/ vtlačováním palců dovnitř.
6. Zdobení prací – vrypy, přilepování detailů.
7. Modelovat a vytahováním z jednoho kusu hlíny zformátovat tvar.
8. Modelovat konstruktivním způsobem – slepování z částí, uhladit spoj.
9. Při modelování zvířecí figury naznačit její pohyb.
10. Vymodelovat lidskou postavu – ležící, sedící, v pohybu. Zdobit vrypem.
11. Otisky různých tvarů do vyhlazené plochy.

- Plošné a prostorové vytváření a konstruování

1. Vytváření složitějších celků podle předlohy i podle vlastní fantazie.
2. Učit se respektovat pravidlo základny.
3. Vést děti k citlivosti k přírodním i umělým materiálům.
4. Vytváření zajímavých obrazců a vzorů z těchto materiálů pravidelným střídáním podle tvarů, barev, vytváření obrysů různých obrazů, vyplňování plochy seskupováním nebo řazení materiálů do určitých vzorů.
5. Objevovat krásu v přírodních materiálech, porovnávat je, shromažďovat je pro výtvarné využití.
6. Objevovat možnosti estetického ztvárnění u obyčejných věcí – drátky a provázky, zbytky stavebnic, odřezky dřevy aj..
7. Vytváření zajímavých kompozic z papíru – vytrhávání, vystřihování, kladení na plochu, lepení, mačkání, překládání, skládání, stáčení do válce či do kornoutu, dotváření kresbou, malbou apod.
8. Práce s papírovými krabicemi – polepování, dotváření.
9. Skládání papíru dle slovní instrukce /přeložení, zarýhnutí/.
10. Práce s textilem, vytváření koláží, loutek, šperků apod.
11. Práce s alobalovou fólií – vánoční a pohádkové dekorace.
12. Seznamovat děti a postupně zvládnout techniku lepení.
13. Seznámit děti s nůžkami a technikou stříhání a nastříhování, dodržení bezpečnosti při této práci.
14. Při hrách s pískem rozvíjení samostatnosti, zručnosti a představitivosti při utváření staveb jednoduchých i složitějších.

7.4.4.4 VYTVÁŘENÍ ZÁKLADŮ ESTETICKÉHO VZTAHU KE SVĚTU, ŽIVOTU, KE KULTUŘE A UMĚNÍ

1. Učit děti všimát si a hodnotit užtkové, funkční a estetické vlastnosti předmětů.
2. Vytváření citové vazby k přírodnímu prostředí a okolí s tendencí dospět k závěru, že je třeba přírodu chránit a pečovat o ni.
3. Vnímání a esteticky oceňování přírodního prostředí v různých denních dobách, při proměnách, které způsobuje počasí.
4. Učit děti vnímat estetické úkazy jara, léta, podzimu a zimy.
5. Pomoc dětí na estetickém uspořádání třídy, prostor mateřské školy, školní zahrady.
6. Umožňovat dětem podílet se na výzdobě prostředí mateřské školy – výstavka prací, aranžování květin, různých dekorací apod.
7. Pečovat o pokojové květiny, užívat jich k výzdobě interiéru.
8. Všimát si krásy řezaných různě vázaných květin a chápat smysl jejich darování.
9. Návštěva města Pardubic, Zámku v Pardubicích, Pernštýnského náměstí, upozorňování na nápadné a památné budovy, architektonického řešení celku i z hlediska významu budov. Na historii města Pardubice.
10. Při návštěvě výstav či galerií seznamovat děti s obrazy /zátiší, portrét/, se sochami, sklářským uměním, keramikou apod. Učit je nalézat krásu a smysl těchto děl.
11. Prohlubovat u dětí zájem o výtvarnou stránku loutek, loutkového divadla a filmu.
12. Učit děti nalézat krásu a smysl v hudebních dílech – poslech krásné hudby našich i světových autorů.
13. Vyvolávat v dětech nutnost pečovat také o vlastní estetický vzhled /úprava zevnějšku/.

7.4.5 OBLAST ENVIROMENTÁLNÍ : DÍTĚ A SVĚT

1. Znat své jméno, příjmení, věk a místo bydliště.
2. Znat jména všech dětí ve třídě, příjmení některých.
3. Znat jména svých rodičů a sourozenců.
4. Znat jména učitelek a pracovníků mateřské školy.
5. Znat svoji značku a ukládat si své věci na určené místo.
6. Orientovat se v budově mateřské školy, doma, jmenovat prostory, které užíváme.
7. Upevňovat znalost o cestě do mateřské školy.
8. Seznamovat se s významnými budovami v okolí, v Pardubicích poznávat jejich název a účel.
9. Orientovat se v tom, kde se v blízkém okolí nachází požární zbrojnice, oddělení Policie, nemocnice.
10. Získat povědomí o rozdílu – město, vesnice/charakteristické znaky, rozdíl, určit, kde žijeme my/.

8 Doplnující projekty, preventivní programy, vzdělávací aktivity

8.1 Projekty, do kterých je mateřská škola zapojena

8.1.1 Moderní vzdělávání v ZŠ a MŠ Pardubice, Kyjevská (Šablony I)

Jedná se o projekt od MŠMT financovaný EU z něhož je financována činnost školního asistenta.

Cílem projektu je zvyšování kvality, inkluзивity a účinnosti systémů vzdělávání a zajišťování rovného přístupu ke kvalitnímu a inkluзивnímu vzdělávání.

8.1.2 „KVĚTINY“ aneb „Pomůžeme všichni společně kytíčkám, aby byly znovu barevné? Déšť jim smyl všechny barvy z okvětních lístků,,

Tento projekt vznikl v naší mateřské škole již loňský školní rok a byl pozitivně hodnocen ze strany rodičů, proto v projektu pokračujeme i tento školní rok.

Každý měsíc je na dveřích třídy vyvěšen nový **úkol** k probíranému tématu. Úkol splní rodič s dítětem doma a výrobek či jiný druh konečného díla donesou společně do mateřské školy. Každé dítě má na nástěnce svůj okvětní lístek kytíčky a ten se posouvá směrem nahoru k bílé kytícce.

O výkresech či výrobcích si pak společně povídáme s dětmi v kruhu na koberci – děti se učí popsat, co vyrobili, proč to vyrobili, a také se učí zhodnotit nejen svoje dílo, ale i díla ostatních dětí.

Cílem je vzájemná spolupráce mezi mateřskou školou a rodiči, zároveň spolupráce mezi rodičem a dítětem. Prostřednictvím úkolů u dětí rozvíjet samostatné rozhodování, fantazii, tvořivé myšlení, schopnost tolerance a porozumění. Prohlubování vztahu mezi rodičem a dítětem, radost z dobře vykonané práce. Při prezentaci svého díla v dítěti podpořit sebejistotu a rozhodnost.

Nejdůležitější metody jsou nápodoba, pozorování, hra, experiment, tvoření

Nabízené činnosti a příležitosti: tvoření z přírodních materiálů, vymýšlení básniček či písniček, kresba, malba, pohybové cvičení...

8.1.3 Celé Česko čte dětem

Motto : „Čtenářem se nikdo nerodí, čtenáři musíme ukázat cestu.“ (<http://www.celeceskoctedetem.cz>)

Cílem je : budovat kladný vztah ke knize, pevnou vazbu mezi pedagogem a dítětem prostřednictvím hlasitého předčítání, podněcovat v dětech zájem o literaturu jednotlivými příběhy, vštěpovat dětem základní pravidla lidského soužití.

Nabízené činnosti a příležitosti : Ve třídě je dětská knihovna, ke které mají děti denně přístup a podle svého zájmu si knihy vybírají, prohlíží a tím získávají poznatky z různých literárních žánrů. Děti mají možnost z domu donést knihu, kterou následně předčítáme např. při odpoledním odpočinku nebo po svačince. Rodiče mají možnost přijít do mateřské školy a přečíst dětem pohádku + povídání o pohádce, kresba příběhu apod.

8.2 Preventivní programy

8.2.1 Minimální preventivní program - vypracován v mateřské škole

- témata zařazována do třídních vzdělávacích plánů pravidelně po celý šk. rok
- jeho cílem je minimalizovat rizika patologických jevů u dětí

8.2.2 Zrakový screening - zraková prevence dětí z mateřské školy , probíhá 1 x ročně dle zájmu rodičů

- vyšetření zraku plně hrazeno statutárním městem Pardubice

8.2.3 Zdravý úsměv – děti z naší mateřské školy se učí, jak správně pečovat o své zuby

- spolupráce se střední zdravotnickou školou v Pardubicích a žákyněmi ze stomatologické kliniky z Fakultní nemocnice v Hradci Králové

8.2.4 Spolupráce s pedagogicko-psychologickou poradnou Pardubice

– logopedická depistáž + přednáška o školní zralosti předškolních dětí pro zákonné zástupce

- zkvalitnění logopedické péče dětem v naší mateřské škole – konzultace s paní Markovou z PPP o konkrétní logopedické péči daného dítěte dle provedené depistáže
- depistáž dětí ve věku od 4 do 7 let dle žádosti a souhlasu rodičů
- přednáška o školní zralosti pro zákonné zástupce dětí předškolního věku v mateřské škole

před zápisem do ZŠ

8.2.5 Spolupráce s městskou policií, hasiči či záchrannou službou

- besedy v mateřské škole, výjezd na hasičskou stanici popř. na místo kde sídlí záchranná služba

8.3 Nadstandartní (doplňkové) vzdělávací aktivity, hrazené zákonnými zástupci

8.4.1 Koncerty, divadelní představení, muzikoterapie, výstavy, jednodenní výlet, besedy s odborníky

- hrazeno zákonnými zástupci hotově v mateřské škole formou tzv. Kulturního fondu (na začátku škol. roku se vybere částka, kterou si zákonní zástupci zvolí na rodičovské schůzce a následně se každému dítěti jednotlivě dle jeho účasti z této částky odečítají peníze)

8.4.2 Plavecký výcvik - dle zájmu rodičů

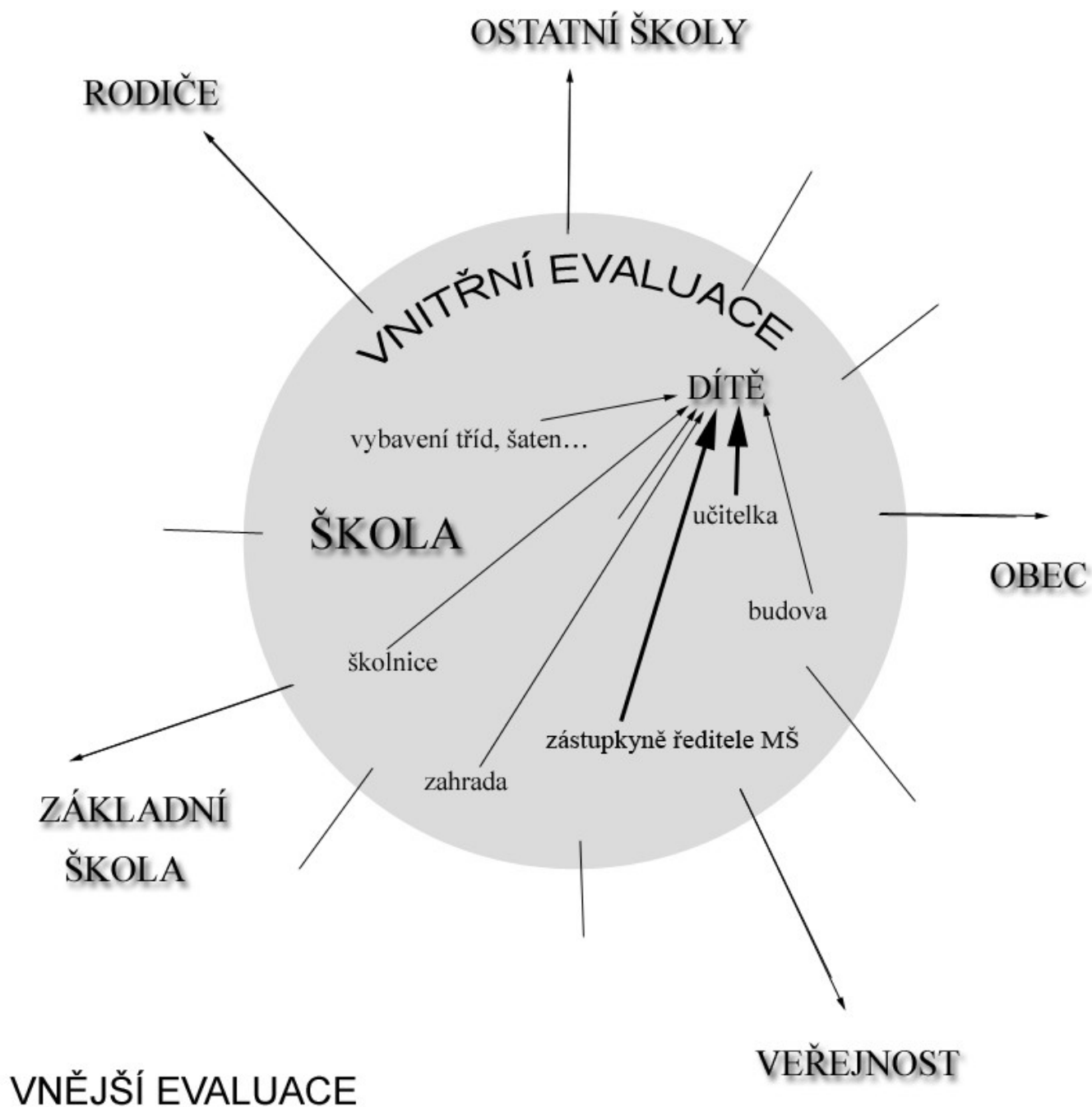
- hrazeno zákonnými zástupci v hotovosti v mateřské škole - platba plaveckého výcviku
- realizace v květnu a červnu příslušného šk.roku

8.4.3. Bruslení v Enteria aréně v Pardubicích - dle zájmu rodičů

- pokud to umožňuje pořadatel
- hrazeno zákonnými zástupci v hotovosti v mateřské škole - platba dopravy na bruslení
- akce spojená se Základní školou v Pardubicích
- realizace v únoru a březnu příslušného škol.roku

9 Evaluace mateřské školy

9.1 Schéma evaluace

9.2 Přehled evaluace

ZAMĚŘENÍ	NÁSTROJ A FORMA ZPRACOVÁNÍ	CÍL	KDY	KDO
Dílčí vzdělávací cíle Očekávané výstupy Klíčové kompetence (založeno v TVP)	Pozorování, analýza	Za celý školní rok splnit minimálně 1 x všechny cíle, výstupy a kompetence.	týdně	Zástupkyně ředitele MŠ + učitelka
	písemné zpracování tabulka			
Sebereflexe pedagoga (založena v TVP)	Pozorování, analýza	Zhodnocení vz. nabídky, použitých metod a forem vzdělávání. Pro vhodnou volbu dalších činností přispívajících k rozvoji dětí.	každý týden	Zástupkyně ředitele MŠ + učitelka
	písemné zpracování tabulka			
Diagnostiky dětí	Pozorování, analýza, cílené činnosti k rozvoji dítěte	Průběžné zaznamenání a vyhodnocování pokroků dítěte ve všech oblastech. Včasně reagování na situaci – volba vhodné činnosti pro dítě tak aby byl zaznamenán pokrok.	do listopadu vstupní diagnostika, během června poslední záznam	Zástupkyně ředitele MŠ + učitelka
	písemné zpracování			
Psychosociální podmínky	Pozorování, analýza	Posouzení citlivého jednání vůči dítěti, respektování potřeb dítěte, vydávání jasných pokynů, empatická komunikace, dodržování pravidel, řád. Úměrná zátěž dítěte. Atd.	1 x ročně (červen)	Zástupkyně ředitele MŠ + učitelka + šk.asistentka
	písemné zpracování tabulka			
Životospráva	Pozorování, analýza	Posouzení vyváženosti stravy, dostatečného přísunu tekutin, dostatek volného pohybu, respektování zásad zdravého životního stylu. Atd.	1 x ročně (červen)	Zástupkyně ředitele MŠ + učitelka
	písemné zpracování tabulka			
Charakteristika třídy	Pozorování, analýza	Složení třídy, hygienické návyky, dovedností dětí atd.	1 x ročně (na konci října až listopadu)	učitelka
	písemné zpracování tabulka			

ZAMĚŘENÍ	NÁSTROJ A FORMA ZPRACOVÁNÍ	CÍL	KDY	KDO
ŠVP	Pozorování, analýza písemné zpracování tabulka	Soulad s RVP PV a následně s TVP, funkčnost naplňování cílů a záměrů, vz.obsah. Atd.	1 x ročně (červen)	Zástupkyně ředitele MŠ
Materiální podmínky	Pozorování, analýza písemné zpracování tabulka	Vybavenost prostor – hračky, did.pomůcky, nábytek, šk.zahrada, výzdoba MŠ, plnění norem.	1 x ročně (červen)	Zástupkyně ředitele MŠ + učitelka
Plán hospitační a kontrolní činnosti	Pozorování, analýza písemné zpracování tabulka	Kontrola v oblasti výchovně vzdělávací a provozní pro případné - včasné odstranění závad či pracovních překážek.	každý měsíc	Zástupkyně ředitele MŠ
Řízení MŠ a personální zabezpečení	Pozorování, analýza písemné zpracování tabulka	Organizovanost práce zaměstnanců, sebevzdělání, funkční informační systém, zajištění odborných služeb, spolupráce zaměstnanců – tým.	1 x ročně (červen)	Zástupkyně ředitele MŠ + učitelka
Spolupráce s veřejností	Pozorování, analýza písemné zpracování tabulka	Spolupráce s rodiči, spolupráce s ostatními institucemi	1 x ročně (červen)	Zástupkyně ředitele MŠ + učitelka
Výroční zpráva	písemné zpracování tabulka	Zhodnocení celého školního roku	1 x ročně (srpen)	Zástupkyně ředitele MŠ

10 Seznam literatury použité při tvorbě školního vzdělávacího programu

10.1 Knihy

- HAVLÍNOVÁ, CH. A. *Zdravá MŠ*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-048-0
- HAEFELE, B. *Každý začátek v mateřské škole je těžký*. Praha: Portál, 1993. ISBN 80-85282-57-7
- SMITH, CH. A. *Třída plná pohody*. Praha: Portál, 1994. ISBN 80-7178-602-0
- BURIÁNOVÁ, J. *RAAdce předškolního vzdělávání*. Praha: RAABE, 2008. ISSN 1802-8179
- KLENKOVÁ, J. KOLBÁBKOVÁ, H. *Diagnostika předškoláka*. Brno: MC nakladatelství, 2003. ISBN 8594042250261
- VEBEROVÁ, E. *Těšíme se do školy*. SPN Praha, r. vydání 1986
- CEREZO, L. G. *Šimon, Toník a jejich kamarádi ve školce*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-161-4
- BUDÍKOVÁ, J., KRUŠINOVÁ, P. *Je vaše dítě připraveno do první třídy?* Brno: Computer Press, 2004. ISBN 80-722-6637-3
- PŘIKRYLOVÁ, G a M. *Barevné kamínky: Vydavatelská činnost neperiodických publikací*, 2002
- BUREŠ, J. *Ekologická výchova v MŠ a ZŠ*. Pardubice. Ekocentrum Paleta 2004
- VEBEROVÁ, E. *Soubor textů k literární výchově v mateřské škole*. Praha: SPN. 1981
- JUKLÍČKOVÁ-KRESTOVSKÁ, Z. *Pohybové hry dětí předškolního věku*. Praha: SPN, 1985.
- HANUŠ, J., KALABIS, V. *Skřivánek: - Sborník písní pro MŠ*. Praha: Panton, 1980.
- KOHLOVÁ, M. *200 výtvarných činností*. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-85282-90-9
- KOTTKEROVÁ, W. HUBERROVÁ-KEMÍNKOVÁ, I. *Výtvarné hříčky pro malé děti*. Praha: Svojtka a Vašut, 1996. ISBN 80-7180-160-7
- NIESEL, GRIEBEL *Poprvé v mateřské škole*. Portál 2005 ISBN 80-7178-989-5
- ZDENĚK MATĚJČEK *Škola rodičů*, Maxdorf 2000 ISBN 80-85912-29-5
- KUTÁLKOVÁ, *Vývoj dětské řeči krok za krokem*, Grada Publishink 2005 ISBN 80-247-1026-9

- NÁDVORNÍKOVÁ, *Svátky a významné dny*, Raabe 2007 ISBN 80-86307-32-8
- GUILLAUD, *Relaxace v mateřské škole*, Portal, 2006, ISBN 80-7367-162-X
- SHAPIRO, *Emoční inteligence dítěte a její rozvoj*, Portál 1998, ISBN 80-7178-238-6
- BIDDULPH, *Proč jsou šťastné děti šťastné*, Portál 1999, ISBN 80-7178-155-X
- Manuál přípravě ŠVP TVP MŠ
- M. BOUROVÁ, *Evaluační hodnocení v MŠ*, Atre 2003

10.2 Časopisy

- Školství
- Informatorium – časopis pro výchovu a vzdělávání dětí
- Pastelka – časopis, pestrý balíček činností pro holky a kluky
- Méd' a Pusík – časopis pro předškolní výchovu
- Sluníčko
- Mateřídouška
- Dupito

10.3 Internet

Příspěvky z portálu RVP – www.rvp.cz

11 Přílohy

Škálové zhodnocení cílů a záměrů :

- 1 – výborné
- 2 – chvalitebné
- 3 – dobré
- 4 – dostatečně
- 5 – nedostatečné

11.1 Psychosociální podmínky

<i>Cíl a záměr</i>	<i>Škála</i>	<i>Poznámka</i>
Respektování potřeb dětí, navozování pohody klidu a bezpečí, citlivé jednání, úměrné zatěžování dětí.	1 2 3 4 5	
Rovnocenné postavení dětí.	1 2 3 4 5	
Vydávání jasných a srozumitelných pokynů. Dodržování určitého řádu.	1 2 3 4 5	
Vstřícná, naslouchající a empatická komunikace pedagoga.	1 2 3 4 5	
Vztahy rodič x zaměstnanci MŠ.	1 2 3 4 5	
Vztahy dospělý x dítě – vzájemná důvěra, tolerance, ohleduplnost, zdvořilost...	1 2 3 4 5	

11.2 Životaspráva

<i>Cíl a záměr</i>	<i>Škála</i>	<i>Poznámka</i>
Zajištění pitného režimu dětí.	1 2 3 4 5	
Dodržování zásad zdravého životního stylu dětí.	1 2 3 4 5	
Dostatek volného pohybu dětí v MŠ i mimo MŠ.	1 2 3 4 5	
Respektování individuálních potřeb odpočinku dětí.	1 2 3 4 5	

11.3 ŠVP

<i>Cíl a záměr</i>	<i>Škála</i>	<i>Poznámka</i>
Soulad ŠVP s RVP PV.	1 2 3 4 5	
Podpora tvořivosti pedagoga.	1 2 3 4 5	
Naplnění cílů a záměrů ŠVP.	1 2 3 4 5	
Vzdělávací obsah, provázanost. (integrované bloky a s nimi spojené dílčí vz.cíle, oč.výstupy a klíčové kompetence, vzdělávací činnosti)	1 2 3 4 5	
Vhodné využití metod a forem práce.	1 2 3 4 5	
Individualizace vzdělávání. (včetně péče o děti se SVP, vzdělávání méně než tříletých dětí)	1 2 3 4 5	

11.4 Materiální podmínky

<i>Cíl a záměr</i>	<i>Škála</i>	<i>Poznámka</i>
Vybavenost prostor MŠ. (nábytek, úložné prostory)	1 2 3 4 5	
Vybavenost třídy MŠ. (hračky, didaktické pomůcky, výtvarný materiál)	1 2 3 4 5	
Hračky – dostupnost pro děti, zohledňování věkového složení.	1 2 3 4 5	
Výzdoba MŠ – estetické uspořádání, prezentace výrobků a prací dětí.	1 2 3 4 5	
Vybavenost zahrady.	1 2 3 4 5	
Oolí MŠ – úprava, výsadba atd	1 2 3 4 5	
Hygienické a bezpečnostní vybavenost (podmínky).	1 2 3 4 5	

<i>Cíl a záměr</i>	<i>Škála</i>	<i>Poznámka</i>
Kontrolní a hospitační činnost.	1 2 3 4 5	
Organizovanost práce zaměstnanců.	1 2 3 4 5	
Kvalita informačního systému.	1 2 3 4 5	
Odbornost, sebevzdělávání.	1 2 3 4 5	
Rozdělení kompetencí.	1 2 3 4 5	
Možnosti zaměstnanců podílet se na rozhodování a na rozvoji školy.	1 2 3 4 5	

11.5 Řízení MŠ a personální zabezpečení

<i>Cíl a záměr</i>	<i>Škála</i>	<i>Poznámka</i>
Kvalita spolupráce s rodiči.	1 2 3 4 5	
Kvalita spolupráce se zřizovatelem.	1 2 3 4 5	
Kvalita spolupráce s ostatní veřejností (organizace, podnikatelé atd.)	1 2 3 4 5	
Podíl veřejnosti (rodičů, zástupců obce, sdruženích apod.) na akcích a dění školy.	1 2 3 4 5	
Sponzorské dary.	1 2 3 4 5	
„Otevřenost“ MŠ směrem k veřejnosti.	1 2 3 4 5	
Vztah veřejnosti k MŠ.	1 2 3 4 5	
Informovanost veřejnosti o dění a činnosti školy.	1 2 3 4 5	

11.6 Spolupráce s veřejností

-